

Rolul avocatului în apărarea statului de drept

Ziua Europeană a Avocaților 2018

Eveniment realizat cu sprijinul

Universul
Juridic

Rolul avocatului în apărarea statului de drept

Ziua Europeană a avocaților 2018

Sumar:

— Introducere. Semnificația Zilei Europene a Avocaților (CCBE).....	5
— Mesajul Președintelui Consiliului Barourilor Europene, Antonín Mokřý, cu ocazia Zilei Europene a Avocaților 2018 (<i>Antonín Mokřý</i>).....	7
— În fața cui trebuie apărați avocații și pentru ce? (<i>Gheorghe Florea</i>).....	9
— Independența profesiei de avocat – garanție a independenței judecătorului (<i>Cristina Gheorghe</i>).....	13
— Independența profesiei de avocat este apărută cu adevărat? (<i>Gheorghe Florea</i>).....	16
— „Generalizarea diabolică” – atentat la prestigiul profesiilor juridice (<i>Ioan Chelaru</i>)	20
— Apărarea încrederii în justiție – garanție a încrederii în avocat (<i>Gheorghe Florea</i>).....	25
— Protecția prin lege a avocatului. Modificarea Legii pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat din 2017 (<i>Traian Briciu</i>)	29
— În apărarea identității profesionale a avocatului (<i>Cristina Gheorghe</i>)	32
— Profil identitar al profesiei de avocat; Terapii necesare (<i>Ioan Chelaru</i>)	35
— Avocatul reprezintă dreptul la dreptate: să îl apărăm! (<i>Patrick Henry</i>)	42
— Pentru o Convenție europeană a profesiei de avocat (<i>Laurent Pettiti</i>).....	45
— Contribuția Consiliului Barourilor Europene (CCBE) la redactarea și adoptarea unei viitoare convenții a Consiliului Europei referitoare la profesia de avocat	48
— Demersurile UNBR privind adoptarea Convenției Europene privind profesia de avocat de către Comitetul de Miniștri, la recomandarea Adunării Parlamentare a Consiliului Europei.....	57
— Comunicate ale Baroului București privind apărarea avocaților	75

Introducere

CCBE:

Semnificația Zilei Europene a Avocaților

Ziua Europeană a Avocaților (ZEA) marchează rolul avocaților în apărarea Statului de Drept în Europa. Ea se aniversează în data de 25 octombrie, concomitent cu Ziua Europeană a Justiției.

Avocații apără și promovează Statul de Drept împotriva nelegalităților, prin apărarea drepturilor cetățenilor. Statul de Drept constituie, împreună cu Drepturile Omului, o piatră de temelie a democrației europene.

Anual, CCBE selectează o temă în legătură cu rolul avocaților în beneficiul cetățenilor.

Avocații sunt, din ce în ce mai frecvent, subiect a numeroase atacuri, cum ar fi amenințări, supravegheri, și chiar crime, în Statele membre ale Consiliului Europei. O astfel de situație afectează profund societatea noastră și pe cetățeni, împiedicând accesul la o apărare corespunzătoare a drepturilor acestora, prin avocat.

Ziua Europeană Avocaților 2018, subliniază importanța avocaților și a apărătorilor drepturilor omului în Europa. În cadrul sprijinirii independenței avocaților și a rolului acestora în apărarea drepturilor cetățenilor, CCBE este foarte interesat de activitatea Consiliului Europei în examinarea și redactarea unei Convenții europene a profesiei de avocat.

În acest context, Ziua Europeană a Avocaților 2018 se concentrează pe chestiunea: **„De ce sunt importanți avocații: Apărând apărătorii Statului de Drept”**.

**Mesajul Președintelui Consiliului Barourilor Europene,
Antonín Mokry,
cu ocazia Zilei Europene a Avocaților 2018**

CCBE este încântat să poată marca ediția 2018 a Zilei Europene a Avocaților: „De ce sunt importanți avocații: Apărarea apărătorilor Drepturilor Omului și a Statului de Drept”. Asigurând apărarea drepturilor cetățenilor, câteodată împotriva autorităților, avocații joacă un rol important în menținerea Statului de Drept. Pentru a putea acționa în acest mod, avocații trebuie să fie independenți față de orice tip de influențe, cum ar fi, într-o succintă enumerare, cele politice, judiciare și guvernamentale.

Cu toate acestea, profesioniștii dreptului sunt, din ce în ce mai des, subiecți al amenințărilor, supravegherii, hărțuirii și chiar al crimelor. Această situație îi privește pe cetățeni, ținând cont de faptul că avocații pot să nu fie capabili să apere drepturile cetățenilor în deplină libertate și în mod eficient. Mai mult decât atât, instrumentele europene și internaționale care urmăresc protecția avocaților nu au fost atât de eficiente pe cât era de așteptat, fiind lipsite de orice forță executivă.

În acest context, Consiliul Europei examinează fezabilitatea unei Convenții europene a profesiei de avocat. Ca instrument obligatoriu pentru Statele semnatare, Convenția ar aduce beneficii cetățenilor, garantând accesul acestora la avocați independenți. Avocații trebuie să exercite profesia în libertate, sub protecția Statului de drept, ceea ce constituie tema Zilei Europene a Avocaților din acest an.

Acest manual va sprijini cititorii să se pregătească pentru Ziua Europeană a Avocaților, cu mai multe materiale disponibile pe website-ul nostru: <https://www.ccbe.eu/actions/european-lawyers-day/>.

Puteți să ne contactați adresându-ne orice întrebare sau comentariu. Așteptăm cu nerăbdare să urmărim evenimentele pe care le veți organiza și să sărbătorim împreună o Zi Europeană a Avocaților 2018, memorabilă.

În fața cui trebuie apărați avocații și pentru ce?

Av. dr. Gheorghe Florea

Președintele U.N.B.R.

Tema propusă de Consiliul Barourilor Europene (CCBE), pentru a celebra Ziua Europeană a Avocaților anul acesta, dă mai mult de gândit decât ar părea la prima vedere. **„De ce sunt importanți avocații? Apărând apărătorii Statului de Drept” ar putea părea un subiect destul de general, în care avocații să aibă prilej să-și afirme, pe la simpozioane, importanța și rolul de luptători pentru statul de drept.**

În realitate, tema este mai delicată, pentru că nu putem vorbi de apărarea apărătorilor fără a ne pune o întrebare logică: în fața cui trebuie apărați tocmai avocații și pentru ce?

Dacă studiem atent titlul, acolo scrie „apărând apărătorii statului de drept”, ceea ce ar putea însemna că nu avocatul este eroul principal al acestui subiect, ci statul de drept. Circumstanțele din mai multe țări europene, inclusiv România, susțin această interpretare. Principalul beneficiar al apărării făcute de avocat nu este nici măcar clientul, ci statul de drept. De aceea, avocatul trebuie apărut când exercită această misiune. Iar acest lucru trebuie conștientizat de societate, care în ultima vreme are o percepție greșită despre adevărata misiune a avocatului și în loc să-l apere, mai mult îl atacă.

Dar, pentru a-i apăra pe avocați, trebuie să știm care sunt amenințările la adresa lor și de unde provin. O parte din ele sunt cunoscute deja și am reușit să le combatem în bună măsură, asigurând garanții suplimentare de apărare a profesiei în legislația avocaturii. Dar se pare că greul vine de acum încolo, întrucât tendințele legislative europene lovesc tot mai des la temelia profesiei, prin câte o breșă adusă secretului profesional.

Există de asemenea, tendințe puternice de dereglementare a profesiei de avocat, susținute de pachetul legislativ privind serviciile. Avizul Comitetului European al Regiunilor în privința pachetului privind serviciile da unda verde dereglementării și impunerii controlul autorităților statului asupra profesiilor reglementate, prevăzând chiar un set de „Orientări pentru reformarea și reducerea numărului de profesii reglementate”.

De ce au simțit cei de la Consiliul Barourilor Europene (CCBE) nevoia să abordeze această tematică tocmai acum?

Președintele CCBE, Antonín Mokry, spunea recent, într-un editorial că „profesioniștii dreptului sunt, din ce în ce mai des, subiect al amenințărilor, supravegherii, hărțuirii și chiar al crimelor” și că „instrumentele europene și internaționale care urmăresc protecția avocaților nu au fost atât de eficiente pe cât era de așteptat, fiind lipsite de orice forță executivă”.

Într-adevăr, dacă ne uităm la rolul Curții Europene a Drepturilor Omului în ultimii ani, vedem că așa este. E plin de avocați care reclamă încălcarea drepturilor lor fundamentale în exercițiul profesiei. Iar reglementările europene transpuse în legislațiile naționale nu numai că nu sunt prea eficiente în apărarea avocaților, dar tendința legislativă nu e de bun augur.

Pentru a ști ce este amenințare și ce nu, trebuie să înțelegem spre ce se îndreaptă avocatura, ce vor avocații, pentru că nu neapărat ce este nou și schimbă o paradigmă e și o amenințare. Ceea ce constituie o amenințare pentru unii, pentru alții poate constitui o binefacere. Dau ca exemplu aici tehnologia.

Unele amenințări vin chiar din interiorul profesiei

Să fim onești, multe amenințări vin chiar din interiorul profesiei, și asta nu se întâmplă numai la noi. Consiliul Național al Barourilor din Franța a făcut recent un studiu[1] în legătură cu ce cred tinerii avocați în legătură cu viitorul profesiei. Din acest studiu a reieșit că 61,54% dintre tinerii avocați consideră că cele mai mari amenințări la adresa profesiei nu sunt roboții care înlocuiesc oamenii, nu sunt furnizorii neavocați de servicii care intră în domeniul avocaturii, nici justiția predictivă, ci avocații înșiși și rezistența lor față de inovație.

După cum știți, un asemenea chestionar a fost transmis și avocaților români la zilele Baroului București, dar prea puțini s-au obosit să răspundă.

După cum am văzut, atacul cu „superimunitatea”, care a adus atâta rău profesiei, a fost generat chiar de avocați!

Pe de altă parte, practicile unor avocați constituie amenințări asupra întregului corp profesional. Cel mai bun exemplu este dosarul *Panama Papers*, care a vizat în primul rând avocații, ca intermediari ai unor afaceri oculte. În lumea globalizată, nu contează că scandalul e în altă parte, că efectele se extind imediat și la noi. **Efectele constau în implicațiile profunde ale acestui dosar în care sunt implicați avocați în viitoarea legislație europeană, și implicit națională, privind spălarea banilor**, care are un impact extrem de puternic asupra supraviețuirii unor principii fundamentale precum independența avocatului și secretul profesional.

Dacă ne uităm în Raportul Parlamentului European referitor la ancheta privind spălarea de bani, evitarea sarcinilor fiscale și evaziunea fiscală, din decembrie 2017, acolo scrie clar, că „pe baza dosarului „Panama Papers” s-a documentat și s-a făcut publică folosirea sistematică a unor practici ilegale, cum ar fi antedatarea de documente, și s-a scos în evidență încălcarea flagrantă a obligației elementare de diligență, inclusiv în cazul externalizării sarcinilor, din partea avocaților”. Dosarul „Panama Papers” reprezintă cea mai importantă scurgere de informații privind spălarea banilor, evitarea obligațiilor fiscale și evaziunea fiscală până în prezent; întrucât scurgerile de informațiile confidențiale, în volum de 2,6 terabyți, de la Mossack Fonseca, care este un cabinet de avocatură și o societate fiduciară autorizată, cuprind **11,5 milioane de documente și reprezintă mai multe date decât toate datele combinate** din Wikileaks (2010), Offshore Leaks (2013), Luxleaks (2014) și Swissleaks (2015).

Sunt niște cifre care vorbesc și ne arată în ce lume trăim și arată cum avocatura și principiile fundamentale sunt subminate chiar din interiorul profesiei!

În același Raport, Parlamentul European constată că **consultanții juridici s-au sustras de la îndeplinirea obligațiilor legale prin invocarea „secretului profesional”** pentru a evita efectuarea CDD (*n.n. obligațiile de raportare în temeiul măsurilor de precauție privind clientela*), **chiar dacă nu acționează în calitate de avocați, ci ca presatori de servicii financiare**. În urma acestui uriaș scandal, toți avocații europeni vor avea de suferit întrucât aruncă în derizoriu secretul profesional și a reprezentat o pată pe obrazul avocaților. Știm că și afaceriști români au fost implicați în acest scandal.

Tendențe legislative nefavorabile

Curentul nu ne este favorabil! Profesia de avocat este amenințată prin distrugerea sistematică a valorilor pe care s-a clădit. Într-o perioadă extrem de scurtă, de aproximativ trei ani, ne-am confruntat cu un tăvălug legislativ asupra profesiei, venit și de la Bruxelles, dar și din interior, care amenință pilonii pe care este construită avocatura, în special independența avocatului și secretul profesional.

Tot scandalului Panama Papers și altele au aruncat avocatura într-o lumină proastă la Bruxelles și reglementările care ne așteaptă nu sunt de bun augur. Secretul profesional sau lipsa răspunderii avocatului pentru afirmațiile făcute în apărarea clientului nu vor putea fi invocate prea ușor pentru că Bruxelles-ul a luat măsuri pentru modificarea legislației. Tocmai ce a fost publicată, la 11 octombrie 2018, Recomandarea Parlamentului European în urma anchetei privind spălarea de bani, evitarea obligațiilor fiscale și evaziunea fiscală care consacră subcapitolul 4.2. Avocaților și arată ce turnură vor lua măsurile legislative viitoare. Vă citez:

*„138. reamintește că **secretul profesional nu poate fi utilizat pentru protejarea sau ascunderea ilegalităților** și nici pentru a acționa în contradicție cu spiritul legii; solicită să se garanteze faptul că privilegiul de secret în relația client-avocat nu îngreunează raportarea adecvată a tranzacțiilor potențial ilegale, fără a aduce atingere drepturilor garantate de Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și principiilor generale ale dreptului penal; invită statele membre să emită orientări privind interpretarea și aplicarea privilegiului juridic profesional și să adopte o linie de demarcație clară între consilierea juridică tradițională și avocații care acționează în calitate de operatori financiari;*

139. subliniază că un avocat care desfășoară o activitate într-un domeniu care depășește sarcina sa specifică de apărare sau de reprezentare în justiție și de consiliere juridică poate, în anumite împrejurări legate de menținerea ordinii publice, să facă obiectul obligației de a transmite autorităților anumite informații pe care le cunoaște;

*140. subliniază că **avocații care oferă consiliere clienților ar trebui să poarte aceeași răspundere juridică pentru conceperea unor planuri de evaziune fiscală și a unor strategii de planificare fiscală agresivă** care sunt pedepsite prin lege sau pentru crearea de sisteme financiare în scopul spălării de bani; subliniază că, în cazul în care devin complici la fraude,*

aceștia trebuie să facă în mod sistematic obiectul sancțiunilor penale și al măsurilor disciplinare”.

Tendențele legislative la nivel european și intern ignoră tot mai frecvent valorile profesiilor liberale pentru că ne aflăm într-un context în care lupta împotriva corupției și a crimei organizate are prioritate. Însă, pe de altă parte, **tendențele de mercantilizare** a profesiei sunt tot o reflexie în legi a practicilor profesionale. Fără doar și poate, în curând va fi destul de greu să deosebești un cabinet de avocatură de o frizerie, de pildă, pentru că dacă așa ne purtăm, așa suntem judecați. În 2015, avocatura a fost surprinsă de o hotărâre a Curții de Justiție a Uniunii Europene[2], care a adus o schimbare de viziune majoră asupra profesiei, considerând că avocatul este un „furnizor” de servicii către clientul „consumator”, ceea ce cam coboară avocatura de pe pedestal, transformând-o în „piață”. Oricât ni s-ar părea de nedrept, ceea ce se întâmplă este reflexia practicilor avocațiale mercantile la nivel global, care se repercutează asupra tuturor avocaților.

Chiar și în fața acestui mediu ostil, am reușit să modificăm legea 51/1995 privind organizarea și funcționarea profesiei de avocat, legiferând statutul acestuia ca partener indispensabil al justiției, să întărim secretul profesional și garanțiile de independență a avocatului. Am adoptat un Cod deontologic adaptat particularităților naționale, care apără avocatura de unele practici care duc în mod sigur la distrugerea ei.

Însă, în curând, organizațiile profesionale vor fi practic paralizate în procesul de autoreglementare de noua directivă (UE) 2018/958 din 28 iunie 2018 privind efectuarea unui test de proporționalitate înainte de adoptarea unor noi reglementări referitoare la profesii sau modificarea acestora. Termenul de transpunere al acesteia este 30 iulie 2020. Am ținut să precizez acest lucru pentru a mobiliza avocații să se implice efectiv în modificările ce le vor propune cu privire la Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat în apărarea profesiei lor, deoarece viața a demonstrat ca sunt numeroase interesele de „subordonare” a avocaturii cu speranța că transformarea ei într-o „profesie conexă” ar aduce, peste noapte, surplus de clientelă dacă susținerea profesiei ar veni din partea unei autorități cu „voce în Guvern”, ori ar facilita intrarea în profesie dacă se modifică, chiar și în fapt, raporturile dintre profesie și instituțiile învățământului superior juridic!

[1] *Que pensent les jeunes avocats de l'avenir de leur profession ?*, Village de la Justice, 2 novembre 2018, <https://www.village-justice.com/articles/Que-pensent-les-jeunes-avocats-avenir-leur-profession,23397.html#2PQZZJs0TkXf0ZkD.99>

[2] **HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a noua) din 15 ianuarie 2015 „Trimitere preliminară – Directiva 93/13/CEE – Domeniu de aplicare – Contracte încheiate cu consumatorii – Contract de prestări de servicii juridice încheiat între un avocat și un consumator” în cauza C 537/13, Birutė Šiba împotriva Arūnas Devėnas.**

Independența profesiei de avocat – garanție a independenței judecătorului

Av. **Cristina Gheorghe**
Vicepreședinte U.N.B.R.

Într-adevăr, în contextul actual în care justiția se află sub asalt, cum n-a mai fost niciodată, e bine să ne reamintim, să medităm la ce rol are fiecare profesie juridică, dar mai ales la ce rol avem împreună într-un stat de drept care încearcă să supraviețuiască într-o lume din ce în ce mai dezbinată.

Cu riscul de a-i intriga pe unii, **eu cred că toate profesiile juridice au un rol esențial într-un stat de drept**, că nu există profesii juridice care au un rol „mai esențial” decât altele, așa cum se lasă impresia. Practic, justiția nu s-ar putea înfăptui fără vreuna dintre ele. Acest lucru cred că îl recunoaștem cu toții! **Avocații au statut legal de parteneri indispensabili ai justiției.**

Ceea ce este într-adevăr esențial acum este să conștientizăm că trebuie să fim uniți în fața unui scop comun, și anume **apărarea statului de drept prin apărarea justiției**, în contextul în care aceasta este atacată constant din toate părțile. Trebuie să fim conștienți că beneficiarul final al tuturor transformărilor prin care trece justiția este în final cetățeanul.

Fie că suntem avocați, judecători, procurori, concilieri juridici, practicieni în insolvență, executori judecătorești avem un **scop comun: asigurarea respectării drepturilor fundamentale pentru cetățean.**

Or, acest lucru e greu de realizat atâta vreme cât justiția se află în centrul scandalurilor mediatice de atâta vreme și fiecare profesie juridică este arătată cu degetul și stigmatizată într-un fel sau altul. Să ne amintim **prin ce am trecut noi avocații, cum am fost acuzați total nedrept, chiar și de unii membri ai profesiilor juridice, că ne dorim „superimunitate”**. Acum văd că aceeași sintagmă este aplicată, în același mod nedrept, chiar și pentru judecătorii Curții constituționale a României, un lucru cât se poate de regretabil, care nu are cum să ajute la înfăptuirea statului de drept. Rezultatul acestor atacuri permanente asupra profesioniștilor dreptului, de dragul scandalului mediatic, este evident: decredibilizarea justiției, slăbirea ei ca putere în stat.

Noi avem un scop comun: apărarea statului de drept. Trebuie înțeles și de către publicul larg care este rolul fiecărui profesionist al dreptului în sistemul judiciar, pentru că, în mod greșit, suntem priviți în opoziție. **Avocatul nu apără infractorii, ci cetățenii care beneficiază de prezumția de nevinovăție.** Când vorbește despre dreptul la apărare și solicită garanții (cum ar fi confidențialitatea și secretul profesional) avocatul le cere pentru justițiabil, pentru cetățeanul pe care îl apară și nu pentru el însuși.

Avocatul nu are dreptul să mintă instanța pentru a-și scoate basma curată clientul iar procurorul nu este dator numai să acuze, ci să aducă și probele în apărare, dacă este cazul. **Scopul final al tuturor este a face dreptate, înfăptuirea justiției și a statului de drept, nu a câștiga o competiție. Contradictorialitatea trebuie exersată cu bună credință, în interesul cetățeanului.**

Dar cum să recâștigăm încrederea acestuia când ori de câte ori apare un comunicat de presă de la unele autorități judiciare, profesiile de avocat, judecător, procuror, executor, notar etc. sunt scoase în titluri, de parcă am fi cu toții niște infractori.

În era spectacolului judiciar, toate profesiile juridice au avut de suferit. Doresc să punctez și faptul că **nu trebuie să ne lăsăm pradă unor orgolii profesionale care ne pun în opoziție, pentru că acestea servesc tentativelor de dezbinare în interiorul sistemului judiciar**, întrucât pun în opoziție membrii diferitelor profesii care au rol în înfăptuirea justiției. Am văzut că unul dintre „capetele de acuzare” a Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară la Curtea Constituțională a fost faptul că legea criticată se introduce un nou alineat la art. 7 din Legea nr. 304/2004, cu următorul cuprins: „(3) *Configurația sălii de judecată trebuie să reflecte principiul egalității de arme în ceea ce privește așezarea judecătorului, procurorilor și avocaților.*” Lăsând la o parte argumentele din sesizare (care a fost deja respinsă din motive procedurale), trebuie să ne mai gândim și la spiritul legii pentru că mi s-a părut doar un motiv de a zgândări niște orgolii care nu-și mai au locul acum, când justiția în ansamblul său se află în pericol.

*Da, și sper că sunteți de acord, că **totul trebuie să reflecte principiul egalității de arme, inclusiv la nivelul aparențelor pentru că aceste aparențe sunt la îndemâna oricui care vrea să le răstălmăcească și să sape încrederea în justiție.** Atunci când se află în instanță, cetățeanul trebuie să aibă convingerea că apărarea este la fel de puternică precum acuzarea. Altfel nu putem vorbi de încrederea cetățenilor în justiție.*

Să nu uităm de deciziile „în lanț” ale Curții Constituționale prin care au fost desființate dispozițiile din codul de procedură penală care încalcă dreptul la un proces echitabil în componentele sale privind contradictorialitatea, oralitatea și egalitatea armelor. Suntem cu toții conștienți că acest principiu trebuie întărit pentru că altfel nu poate să iasă bine. De aceea s-a și întreprins această modificare.

Ar putea părea paradoxal faptul că independența profesiilor juridice se află în prim planul controverselor mediatice, în contextul scandalurilor protocoalelor unor instituții judiciare cu serviciile secrete. Dar nu e! Cred că este o reacție firească a profesiilor juridice, formate din oameni cinstiți care nu au nicio legătură cu aceste protocoale și poate nici n-au auzit de ele, să dorească să-și confirme și să-și întărească independența.

Toate profesiile juridice sunt independente potrivit legilor lor de organizare și procedează potrivit propriei conștiințe în dosarele la care lucrează, nu pot fi influențați de nimeni să procedeze altfel. Faptul că există o reglementare a organizării ședinței de judecată, a procedurilor, nu se poate confunda cu subordonările ierarhice.

Rolul nostru comun este de a lucra împreună pentru înfăptuirea unui scop comun: dreptatea. Și pentru asta trebuie să recâștigăm încrederea cetățenilor. Este necesar mai mult

decât oricând să fim uniți pentru a apăra justiția de toate atacurile nejustificate care subminează încrederea.

Avem o carte interprofesională a judecătorilor, procurorilor și avocaților români. Primul capitol este „Statul de drept și justiția”. La punctul 7 scrie foarte clar care este rolul acestor profesii juridice în înfăptuirea statului de drept: *„Rolurile judecătorilor, procurorilor și avocaților români în cadrul procedurii judiciare sunt diferite, dar dialogul interprofesional al acestora în exercitarea atribuțiilor specifice în cadrul procedurii judiciare este necesar să aibă loc în scopul protecției drepturilor omului și să asigure garanția că sistemul judiciar român funcționează transparent și eficient”*.

O astfel de Carta ar trebui să fie extinsă la toate profesiile juridice pentru ca **dialogul interprofesional este esențial în zilele noastre**.

Mai întâi pentru a apăra justiția și apoi pentru că avem de făcut foarte multe lucruri împreună. Mi-aș dori ca acest dialog să devină unul viu, real, aplicat, să nu rămână un document pe care îl evocăm în ocazii festive, pe care lăsăm să se așeze praful și de care uităm complet când realitățile profesionale ne reasează, procedural, pe fiecare la locul său. Doar într-o astfel de ipoteză dialogul interprofesional va fi, cu adevărat, cheia salvării justiției, cheia salvării societății printr-o justiție adevărată și dreaptă.

Independența profesiei de avocat este apărută cu adevărat?

Av. dr. Gheorghe Florea

Președintele U.N.B.R.

Alături de mesajul adresat în numele Corpului profesional al avocaților pentru reușita Conferinței cu tema „Independența și imparțialitatea justiției în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului”, îmi fac datoria să evoc, pe scurt, câteva aspecte ce configurează „independența avocatului” și raporturile dintre aceasta și „independența justiției”.

Un sistem eficace de administrare a justiției presupune nu numai o justiție independentă și nepărtinitoare ci și o profesie de avocat independentă.

Independența nu este numai o stare de spirit ci și un statut constituit din reguli atribuite instituțional ce consacră raporturile dintre avocat și cei care înfăptuiesc aplicarea legii prin justiție, atât în ce privește cariera profesională cât și în ce privește activitatea profesională propriu-zisă.

În România, poziția avocatului față de cei ce realizează justiția este legal calificată.

Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, modificată relativ recent prin Legea nr. 25/2017, consacră expres prin art. 39 alin. (2): „*În exercitarea profesiei, avocații sunt parteneri indispensabili ai justiției, ocrotiți de lege...*”.

Practica Curții Europene a Drepturilor Omului este în sensul că avocații joacă un rol esențial în asigurarea accesului efectiv la justiție. Fără asistența unui avocat, dreptul la un proces echitabil și dreptul la un remediu eficient pot fi compromise.

Accesul la informațiile relevante ale dosarului într-un termen util pentru pregătirea apărării, respectarea dreptului la secretul comunicărilor dintre avocați și clienți, excluderea supravegherii electronice a convorbirilor profesionale ale avocatului, respectarea libertății de exprimare a avocaților – sunt numai câteva dintre soluțiile principiale adoptate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului prin care s-au protejat valori fundamentale ce configurează independența profesională reală a avocaților. Numeroase din aceste soluții sunt transpuse în legi.

Principii de bază ale statului de drept consacră obligația avocaților de a respecta și a promova consecvent independența profesională proprie, independența profesiei lor și independența profesiilor implicate în activitatea de aplicare a legii prin justiție.

Nimeni nu se așteaptă ca avocații să fie independenți și imparțiali, deopotrivă, la fel ca judecătorii.

Avocații trebuie să fie liberi de orice presiune externă și orice imixtiune nepermisă de lege în activitatea lor profesională. În special în apărarea drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor avocații trebuie să acționeze exclusiv în raport de crezul lor profesional bazat pe lege.

Independența avocaților este necesară și pentru a se asigura încrederea în justiție. Nu este suficient ca „*independența avocaților*” să fie doar afirmată. Onestitatea și integritatea

intelectuală, independența economică sunt esențiale pentru a asigura clienților încredere în avocați și pentru a se asigura încrederea societății în profesia de avocat, în ansamblu. Experiența arată că deseori, în legătură cu sau în realizarea activității de aplicare a legii, profesioniștii implicați în activități ale sistemului judiciar sunt supuși presiunilor de tot felul, care pot compromite independența lor profesională. Sunt dezbateri pe marginea acestui subiect care ocupă frecvent spațiul public. Există și dezbateri politice pe tema independenței tuturor profesiilor juridice.

O astfel de abordare amenință să disloce și să arunce într-un con de umbră problemele tehnico-juridice reale pe care le implică construcția instituțională, dezvoltarea funcțională echilibrată și apărarea independenței profesionale.

Și independența avocatului poate fi distorsionată cu ușurință.

„Superimunitatea” sau „arătarea cu degetul” a avocaților au compromis și pot compromite valorile profesiei de avocat mai ales dacă stigmatul vine dinspre actorii sistemului judiciar.

Au avocații obligația etică să promoveze și să apere independența justiției?

Există un angajament istoric al profesiei de avocat pentru îndeplinirea unor obligații etice, cumulative, veritabile responsabilități față de:

1. proprii clienți;
2. forma de exercitare a profesiei din care fac parte;
3. profesia de avocat;
4. sistemul judiciar și supremația legii – fundamentul democrației politice, economice și constituționale.

Orice avocat ar trebui să încerce să respecte toate aceste responsabilități, în mod egal, în orice context.

Deși responsabilitățile enumerate sunt complementare, îndeplinirea unora dintre ele poate genera tensiuni, sau chiar relații conflictuale. Contextul în care acționează un avocat diferă foarte mult de la caz la caz.

Se admite că avocații sunt puși uneori în poziția ingrată de a alege care dintre aceste responsabilități va avea întâietate, și care sunt căile de îndeplinire a lor. De exemplu, avocații specializați în drept penal consideră, în general, că au, în anumite cazuri specifice, obligații mai mari în a proteja interesele clienților și mult mai puține obligații de a respecta supremația legii sau interesul public.

Uneori se consideră că, și în cazul apărării în procesul penal, avocații ar trebui să ia în considerare împrejurarea dacă acțiunile lor se încadrează în interpretarea rezonabilă a „limitelor legii”. Se apreciază că mai ales acești avocați au obligația de a participa la acțiunea de reformare a cadrului juridic, pentru a servi mai bine obiectivul salvagărdării drepturilor inculpaților în dosare penale și interesul public în administrarea echitabilă și eficientă a justiției, mai ales dacă, „ochiul public” este orientat spre un anumit domeniu al justiției ca și când ar exista „o justiție cu două viteze” dintre care doar un domeniu trebuie monitorizat!

Nu există o cale unică de urmat pentru fiecare avocat în vederea atingerii acestor obiective. Nu există și nu a existat vreodată „o credință unică și adevărată” a exercitării etice

a profesiei de avocat. Dimpotrivă, de-a lungul istoriei, avocații și-au fundamentat responsabilitățile etice pe tradiții. Acestea sunt în egală măsură „progresive” și „conservatoare”. În practică se verifică toate nuanțele posibile dintre aceste două alternative extreme. Există opțiuni politice ale fiecărui avocat. Există o libertate de exprimare de care beneficiază în mod particular avocații. Diferențele de opinii cu privire la problemele de interes general au o explicație obiectivă. În condițiile în care avocații trebuie să gestioneze, permanent, obligații (față de clienți, față de cadrul normativ, față de propriile instituții ale profesiei și față de o parte din publicul larg), respectarea responsabilităților etice enunțate mai sus este extrem de solicitantă. Și din acest motiv, îndeplinirea rolului social al avocaților poate aduce satisfacții mari și este adesea estompat de respectarea întocmai a obligației de confidențialitate a serviciilor profesionale.

Este o constantă a profesiei de avocat implicarea în inițiativele referitoare la statul de drept, și în cele ce promovează valori ce impun integritatea, mai ales în situațiile în care există un mediu social marcat de corupție ori un sistem juridic afectat de influențe de orice natură, apte a-l deregla.

Este adevărat că susținerea unor astfel de inițiative de către profesia de avocat „sună bine”. Există însă o mare provocare: diferențele subiective dintre „crezul profesional” al fiecărui avocat și independența profesională a acestuia permit exprimarea unei poziții proprii a avocatului deseori neconcordanță cu o poziție ce ar avea pretenția unor poziții colective. În plus, există o încredere scăzută cu privire la participarea avocaților în dezbateri cu nuanță politică și în abordarea problemelor ce vizează politici publice.

Chiar dacă avocații dețin un set special de abilități și o responsabilitate specială în acest domeniu, mai degrabă aceștia sunt înclinați să încerce să articuleze soluții partizane! Soluționarea corectă, din punct de vedere tehnic, a tensiunilor politice ce pot estompa esența tehnică a reglementărilor în care se traduc astfel de politici publice presupune ca avocații să fie neînregimentați politic.

Realitatea demonstrează că instituțiile profesiei (barourile, Uniunea Națională a Barourilor din România) preferă multipartizanatul și repugnă exacerbaria luptelor politice partizane care dezbină și sunt degradante pentru cultura politică atunci când se dezbate subiecte ce vizează, mai ales, politica statului în domeniul justiției.

Nu suntem naivi!

Recunoaștem că, în mod frecvent, se utilizează orice tactică legală pentru a se avansa interesele legate de politici publice. Deseori, astfel de tactici implică deformarea faptelor și impun propuneri venite dintr-o singură direcție sau un partizanat extrem.

Întrebarea finală pe care avocații trebuie să o adreseze în astfel de situații, este dacă, atunci când caută să apere și să avanseze interese generale pot afecta interesele profesiei proprii sau interesele tuturor profesiilor juridice?

Pot face acest lucru însă într-un mod care ajută, mai degrabă, la vindecare, decât la exacerbaria bolilor!

Nu există cale de întoarcere: formele de exercitare a profesiei trebuie să fie conduse ca și o afacere comercială. Un „bun civism public colectiv” este greu de construit și afirmat într-

o profesie cum este profesia de avocat, în care, tot mai mult, concurența estompează competența, iar interesul economic imediat nu permite o ierarhizare, după criterii etice, a responsabilităților. O astfel de realitate asprește concurența! Înclinarea firească spre interesul dezvoltării unui trend profitabil din punct de vedere economic în profesia de avocat nu poate fi opusă însă responsabilității față de profesie și față de supremația legii, precum și față de dezvoltarea unui sistem judiciar corect și echitabil pentru toți.

După un sfert de secol de du-te-vino, nu subestimăm dificultatea în găsirea unui nou *modus vivendi* privind alianțele naturale sau alianțele strategice dintre profesiile juridice. Aceste alianțe au legătură și cu descărcarea celor patru responsabilități etice ale avocaților.

Trăim vremuri în care „independența” avocaților este contemporană cu efortul inovării, al creativității în dezvoltarea de noi parteneriate și modele de conduită în raporturile cu celelalte profesii juridice.

O restabilire fundamentală a încrederii în instituții, inclusiv în instituția profesiei de avocat nu va fi ușor de atins. Va necesita viziune, inovație, precum și experimentare și disponibilitate de a accepta eșecul. Adevăratele progrese sunt de multe ori rezultatul „împiedicării, mai degrabă decât a ... planificării îndeaproape” a unor acțiuni pe termen scurt.

Avocații au învățat că, pentru a înregistra un progres semnificativ în ceea ce privește independența lor, trebuie să fie dispuși să se împiedice din când în când în acest parcurs!

Numeroși avocați, împreună cu facultățile de drept la care sunt, concomitent, și cadre didactice, pot facilita un dialog public necesar cu privire la legi și relația dintre lege și societate, inclusiv în ceea ce privește „independența și imparțialitatea justiției”. Se pot imagina și angajamente instituționale pentru a se examina, din perspective teoretice și practice, aspecte din realitate, de interes general, pentru intervenții responsabile în luarea deciziilor politice astfel încât și publicul larg să înțeleagă o soluție corectă pentru chestiuni dezbătute public cum sunt „independența sistemului judiciar”, „independența profesiilor juridice”, „independența profesiei de avocat”, etc.

Dacă vrem să depășim arătatul cu degetul și învinovățirea altcuiva, care afectează progresul în multe domenii, inclusiv în organizarea și funcționarea profesiilor juridice, este necesar să conlucrăm pentru a ajuta pe cei care nu sunt juriști să înțeleagă și să utilizeze mai bine legislația și instituțiile juridice.

O conferință cu tema prezentului eveniment, în care sunt implicați, deopotrivă, judecători, procurori, avocați, cadre didactice universitare din domeniul juridic, este un pas spre un asemenea țel!

Declarații de bune intenții în conlucrarea profesională pentru binele civic există. Importante sunt faptele!

În această epocă, în care resursele sunt reduse, când fiecare arată cu degetul spre celălalt pentru a-și asuma mai mult din responsabilitatea (și costurile) furnizării de educație adecvată și instruire pentru avocați, în lipsa cărora „independența” este doar o formă fără fond, este cazul să recunoaștem că există o responsabilitate colectivă pentru instruire și pentru asigurarea mentoratului avocaților care vor îndeplini responsabilitățile etice ale profesiei, în viitor. Prezența a numeroși avocați tineri la evenimentul de față este proba că știm și putem să acționăm în comun pentru binele general!

„Generalizarea diabolică” – atentat la prestigiul profesiilor juridice

Av. dr. **Ioan Chelaru**
Vicepreședinte U.N.B.R.

Nu există formă de organizare umană, cu atât mai puțin statală, fără corp de legi și juriști, fie că s-au chemat praetor, juris-consultus, jude, judecător, procuratores etc. Nici România Mare nu a fost posibilă fără efortul colosal al juriștilor de a crea unitate instituțională, și mă refer aici strict la instituția juridică, la concept. Actul unirii a fost unul declarativ, entuziast. Apoi am rămas noi să traducem unitatea și s-o desăvârșim.

Dacă mă gândesc la profesiile juridice de acum 100 de ani, primul gând care îmi vine în minte este respectul deosebit pe care românii acelor vremuri îl aveau față de judecător, procuror, avocat, notar ori portărel. Dar erau timpuri ale solitudinii umane față de Dumnezeu și de lege, ca unice autorități, iar reprezentanții acestor autorități – preoții și juriștii de toate categoriile, aveau partea lor de maximă considerație socială.

Vreau să spun, dintru-început, că nu e de mirare rolul hotărâtor al juriștilor în momentele cheie ale istoriei, inclusiv la înfăptuirea statului unitar român. Dacă ne uităm pe lista delegaților la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918, îi găsim pe juriști într-o proporție covârșitoare. Ca atare, astăzi, evocăm un trecut cu care ne mândrim! Un trecut care a obligat, în timp, generații întregi de juriști și care ne obligă.

Aș fi vrut să vă vorbesc la acest moment aniversar despre rolul extraordinar pe care profesiile juridice îl au în statul de drept. Vedem cu toții – însă – că toate departamentele justiției trec prin grele încercări, fiind supuse unor avalanșe de atacuri, la adăpostul libertății de exprimare se săvârșesc crime de imagine, ne este distructurată autoritatea și respectabilitate. Profesiile juridice sunt nevoite să se apere, în loc să fie lăsate să creeze, potrivit rolului pe care îl are fiecare.

Astăzi sunt mult mai mulți juriști decât la 1918, mai multe profesii juridice și conexe, că nici nu le mai știm numărul. Însă, din păcate, chiar dacă suntem mai mulți decât pe vremuri, nu pot să nu observ că rolul profesiilor juridice în statul de drept a slăbit foarte mult. Și, în chip firesc, nu pot să nu mă întreb care sunt cauzele.

Un trend exploziv care apare foarte clar este acela de decredibilizare a justiției și a tuturor protagoniștilor ei. Una dintre cauze este alimentarea spectacolului judiciar cu comunicate ale autorităților de anchetă, care întotdeauna precizează profesia suspectului/învinutului ori inculpatului, dacă este avocat, judecător, procuror, notar, consilier juridic, executor judecătoresc ori practician în insolvență. Chiar dacă sunt cazuri izolate, ele apar generalizat și echivalează cu denigrarea profesiei în opinia publică. Logicienii juriști numesc

această practică „generalizare diabolică”, foarte eficientă în efectul său distructiv. E o logică simplă a omului de rând: cum pot să am încredere în justiție când judecătorii, procurorii, avocații, notarii, executorii sunt cei care încalcă legea? Opinia publică nu mai are în vedere că este vorba de caz izolat, de o excepție. Aura întunecată se extinde asupra întregului.

De aceea, **aș sugera analiza posibilității introducerii unei rezerve în ceea ce privește precizarea profesiei în comunicatele autorităților.** Este adevărat că Directiva Europeană privind întărirea prezumției de nevinovăție nu prevede expres și acest aspect. Ea se referă doar la prezumția de nevinovăție a cetățenilor, indiferent de profesia pe care o practică! Însă este o chestiune la care ar trebui să ne gândim pentru că are ca efect disoluția autorității judiciare și, implicit, destabilizarea statului de drept.

Un fapt e limpede: există o patimă anume, un fel de răzbunare mediatică împotriva juriștilor, mai puternică, mai organizată decât în contra altor profesii.

Cum bine știm, această directivă europeană nici nu a fost transpusă în legislația națională, fiind blocată vreme îndelungată, ca și mult discutatele și disputatele legi ale justiției, în controverse politice, cu toată suita de atacuri asupra profesioniștilor din domeniul justiției. S-a ajuns chiar să se vorbească la modul peiorativ despre „parlamentarii juriști”, care ar fi aceia care vor să-i scape pe infractori fabricând legi clientelare. Justiția însăși a devenit mărul discordiei în zilele noastre, care divizează societatea și creează state paralele în locul statului de drept. Am sentimentul cert că suntem parazitați în permanență de manipulare, cuvintele și conceptele juridice au conotații improprii în funcție de cine acceesează acest limbaj eminamente științific. Trecem spre derizoriu, apar tot soiul de comentatori cu rating care abuzează limbajul nostru specific.

Din păcate, există și forțe politice, personaje politice, nu doar mediatice, care parazitează lupta anticorupție, reală și sistemică – făcându-și un brand personal din aceasta, dându-se drept justițiar ai societății și ponegrind pe cei care sunt legitimați de societate să înfăptuiască actul de justiție.

Profesiile juridice sunt atacate constant, minimizându-se rolul acestora în statul de drept pentru că reprezintă un pericol pentru cei care nu au alt ideal decât acela de a prelua puterea și controlul, inclusiv cu sprijinul serviciilor secrete. Toate scandalurile referitoare la protocoalele cu aceste servicii au fost în măsură să mai dea o lovitură respectului public față de justiție și lege, ca și când tot corpul magistraților ar fi implicat în așa ceva.

Trăim în așa numită epocă post-adevăr, în care emoția publică primează oricărui argument logic. E suficient să stârnești emoția printr-o sintagmă gen „superimunitatea avocaților” sau, mai nou, „superimunitatea magistraților” ca să creezi un public advers care, în lehamitea față de corupție, nu mai citește și aliniatul următor, care spune că avocații suspecți penal nu beneficiază de interdicția perchezițiilor sub umbrelă secretului profesional sau că judecătorii și procurorii au forme de responsabilitate bine definite de lege.

Departa de a fi adeptul vreunei teorii conspiraționiste, mă gândesc și la cauzele obiective care au dus la decredibilizarea profesiilor juridice și a rolului lor în statul de drept, pentru a înțelege ce putem face pentru reinstaurarea respectului față de aceste profesii și pentru întărirea rolului lor legitim.

O astfel de cauză obiectivă este legată de evoluția societății în postmodernitate, în care granițele între științele juridice și nejuridice se atenuază, ierarhiile se aplatizează și apar astfel crizele identității profesionale. Acesta este un trend social pe care nu-l putem contracara direct, dar nici nu putem sta deoparte așteptând ca profesiile juridice să fie scoase din joc.

Mai devreme vorbeam despre o „inflație” de profesii juridice și conexe. În contextul luptei împotriva criminalității, a terorismului și a crimei organizate, aceste profesii, chiar unele nejuridice, au dobândit puteri judiciare de anchetă, percheziție, ridicare de înscrisuri etc. Iată că potrivit noilor reglementări, până și Autoritatea Națională de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal poate veni inopinat să ne percheziționeze calculatoarele, să verifice echipamentele folosite de firmele ce fac prelucrări de date cu caracter personal. Și cine nu face prelucrări de date în zilele noastre?

Toate aceste aspecte creează confuzie cu privire la aria de practică a fiecărui profesionist, dar și asupra sistemului judiciar în ansamblu, determinând **o criză de identitate a sistemului judiciar și a profesiilor juridice**. Aceasta are drept consecință disoluția autorității, pierderea respectului față de aceasta și față de lege.

Acum o sută de ani fiecare își cunoștea identitatea, știa exact ce loc și ce rol are în societate și nu revendica rolul altuia. Țăranul ara ogorul, inginerul făcea construcții și aparate, juristul interpreta și aplică legea, politicianul făcea politică de stânga sau de dreapta. Azi, nimeni nu mai știe ce rol are fiecare. Nu mai există stânga și dreapta, iar locul intelectualilor este luat de „păreristi” de toate felurile care acționează în noile medii de comunicare. Oricine își poate “da cu părerea” urcând la tribuna online în fața unui public larg, poate dezinforma și poate dizolva într-o clipită autoritatea stabilită de lege. Oricine poate spune că justiția e nedreaptă, să generalizeze că judecătorii și procurorii sunt corupți, pornind de la cazuri izolate.

Cu titlu personal, afirm aici că sunt de acord cu dreptul la opinie, dar să fim înțeleși: opiniile nu sunt egale, unele sunt avizate, vin de la profesioniști, de la persoane care au certa proprietate a cuvântului, a conceptului, de la oameni care chiar știu ce spun și gândesc cu mintea lor.

Criza noastră identitară se datorează și “luptei” între profesiile juridice de a câștiga un anume monopol asupra unui domeniu de activitate. Este un semn că trebuie să ne așezăm la masa tratativelor interprofesionale. Nu e vreme pentru vanități, dar nici pentru a cultiva „conflicte interprofesionale” create și întreținute artificial, adesea fără o rezolvare corectă anticipată!

Acest lucru nu înseamnă a ceda, ci a câștiga. Demersul este dificil, și impune solidaritatea autentică a tuturor profesiilor juridice și a celor care o practică, într-o lume în care concurența estompează adesea competența. Profesiile juridice, fiecare în sine, trebuie să știe ce au de făcut, în sensul adaptării, însă, fără a-și pierde identitatea, iar aceasta este chiar o problemă deosebit de dificilă.

Din acest punct de vedere, pare că ziua de mâine nu mai este certă oricât ne-am pregăti. Pentru a merge mai departe, pentru a ști ce vrem, trebuie ca noi juriștii, să înțelegem ce

suntem și să ținem cont de împrejurarea că s-au acumulat foarte multe schimbări privind condițiile socio-economice, în care ne exercităm profesiile și că a devenit evident că este momentul elaborării unor strategii noi în ceea ce privește evoluția profesională. O spun la această zi festivă de la tribuna UJR și cred că nu ne putem permite nicio clipă de răgaz. Toate profesiile juridice sunt și trebuie să fie interesate de viitorul lor. Toate ne reclamă nouă, celor care exercităm demnități în profesii, implicarea responsabilă în construcția viitorului acestora.

Pe de altă parte, acum o sută de ani, legile erau durabile, ajungeau să intre în tradiție și respectul lor în conștiința publică. Vechile coduri au durat decenii și chiar un secol și jumătate în cazul Codului Civil. În acest context, nimeni nu pune la îndoială autoritatea legii sau a magistratului chemat s-o aplice. Astăzi, noile legi și cei îndrituiți să le facă sau să le aplice au ajuns subiect de tabloid. Nicio lege importantă nu poate subzista nici măcar un an fără a fi controversată, atacată constituțional și politic. Și atunci de unde autoritate și respect față de aceasta? Pare că nimeni nu se mai gândește la prioritățile cetățenilor, ci la cele politice, individualiste.

Balanța drepturilor și principiilor fundamentale se dezechilibrează. După fiecare „eveniment” de politică legislativă au dispărut perioadele de liniște. „A gusta” din succesul unei modificări legislative este o atitudine care caracterizează o eră ce a apus.

„Astfel de momente” au devenit o constantă pe care trebuie s-o acceptăm și la care trebuie să ne adaptăm, ori de câte ori intervine câte o modificare legislativă națională care are impact direct sau indirect asupra profesiilor juridice, mai ales atunci când trendul european, inclusiv justiția europeană „reorientează” și „reprofilează” profesiile juridice.

Adaptarea continuă cred, este singura soluție pentru ca lucrurile să evolueze normal, din punct funcțional. A venit momentul să ne adaptăm tendințelor de interprofesionalitate, nu să le negăm.

De aceea, o întrebare ar trebui să ne punem cu toții: cum poate fi respectată o lege a justiției, sau oricare altă lege, inclusiv autoritatea judiciară chemată s-o aplice, în acest tumult informațional care înăbușește orice analiză?

Este adevărat că tabloidizarea tuturor demersurilor culturale, inclusiv a celor juridice, este un trend de neoprit în era tehnologiei. Dar nici nu putem sta cu brațele încrucișate pentru că riscăm să dispărem. Cel puțin așa arată toate prognozele care vorbesc de impactul inteligenței artificiale. Avocații sunt primii vizați să fie înlocuiți de roboți, dar nici judecătorii nu sunt în siguranță având în vedere tendințele de creare a platformelor online de soluționare a conflictelor. Am citit de curând că doi cercetători de la Oxford – Carl Frey și Michael Osborne – au demonstrat că există o probabilitate de 94% ca până în 2033 serviciile avocaților și notarilor să fie preluate de algoritmi. Poate că este exagerat, dar nici nu putem ignora ori nega impactul inteligenței artificiale asupra profesiilor juridice. Am amintit de acest „atac al algoritmilor” întrucât consider că, **pentru a conștientiza și impune rolul profesiilor juridice în statul de drept trebuie să ne gândim cum va arăta justiția peste 10-20 de ani.**

Cred că, în noul context, trebuie să reevaluăm modul în care gândim și acționăm, ca juriști, trebuie să ne regândim rolul în statul de drept și cum putem să-l întărim. Cred că

profesiile juridice trebuie să intre în forță în campanii de imagine, prin care să-și afirme rolul și identitatea ținând cont de noile realități sociale și de perspectivele de evoluție. Actuala ordine de drept nu va subzista prea mult timp întrucât în zilele noastre suntem total interconectați și schimbările se succed accelerat afectând toate domeniile, iar justiția și profesiile juridice nu vor fi scutite.

Așadar, trebuie să ne gândim în perspectivă, la ce implică schimbările și cum putem contribui la o ordine de drept mai bună. Avem nevoie de o strategie de afirmare a identității profesionale, de întărire a sistemului judiciar și a rolului juriștilor în statul de drept. Sunt convins că nouă, profesiilor juridice din România, nu ne-a fost, nu ne este și nu ne poate fi hărăzită o „înțepenire istorică”. Modelul cultural al juriștilor vremurilor din preajma și de după anul 1918, „factura psihică” a juristului român, bazată pe valori autentice, profesionale și morale, integrarea din „mers” la dinamica profesiilor noastre exercitate în vremuri contemporane, dar mai ales structura profesională bazată în majoritate pe oameni tineri, bine pregătiți și dedicați slujirii adevărului și dreptății, sunt o cheazășie că vom dăinui în marea familie a juriștilor lumii moderne. Să nu uităm, nici un algoritm nu va înlocui vreodată geniul și frumusețea concepției umane.

Și tot în metru postmodern: este la latitudinea noastră să facem o altă lume, potrivită nouă, dacă acesta nu ne place. De la înălțimea vârstei mele, eu mi-aș dori eu o țară așa cum o vedea Petre Țuțea, în care ordinea de drept este una din virtuțile omului și în care legea nu iartă, dar judecătorul, da.

Apărarea încrederii în justiție – garanție a încrederii în avocat

Av. dr. **Gheorghe Florea**

Mi s-a cerut de către organizatori să exprim o poziție a profesiei de avocat față de reformele privind justiția. Sigur că nu aş putea face acest lucru fără a avea acceptul avocaților, astfel încât ceea ce voi spune mai departe reprezintă o opinie personală.

În realitate, reformele privind justiția sunt mult mai ample decât legile privind organizarea și funcționarea acesteia și modificările la codurile penal și de procedură penală. Sunt în curs de desfășurare, în întreaga lume, nu numai la noi, reforme de mare amploare ce privesc întreg angrenajul sistemului de justiție, ce vizează drepturile fundamentale și procedurale, inclusiv avocații ca parteneri indispensabili ai justiției.

Vremurile s-au schimbat și pentru a putea spune că avem justiție, mecanismele de funcționare ale acesteia trebuie să țină pasul cu schimbările radicale din societate din ultimii ani. Și nu mă refer numai la necesitatea stringentă a informatizării acesteia, lucru care dacă nu se va produce ne vom afla în fața unui blocaj de proporții al acesteia.

Eu cred că nu problemele tehnice din legile justiției și coduri sunt lucrul cel mai grav care se întâmplă, pentru că acestea ar putea fi remediate în cadrul unor proceduri corecte și cu bună credință. Așadar, o poziție față de dispozițiile din legile controversate s-ar putea face printr-o analiză tehnică aprofundată de către avocați specializați și îi convoc pe cei prezenți să o facă mai repede.

Așa cum a spus și prim-vicepreședintele Comisiei Europene, Frans Timmermans, nu este prea târziu pentru ca autoritățile române să revină asupra modificărilor legilor justiției și a codurilor penale. Într-adevăr, pentru remedierea dispozițiilor vizate nu este prea târziu.

Ceea ce mă îngrijorează este dacă acest lucru mai este posibil în contextul actual, în care justiția a ajuns miză politică și este atacată și terfelită zilnic din toate părțile.

De aceea, mă tem că ar putea fi prea târziu pentru remedierea încrederii cetățeanului în justiție, fără de care nu mai există nici justiție. Probabil, un proces de recâștigare a încrederii ar dura ani, dar pentru asta trebuie să existe un început.

O problemă gravă și evidentă în legătură cu justiția este că am intrat de ceva vreme într-un blocaj legislativ. Legile se plimbă de la Parlament sau Guvern la Curtea Constituțională și la Președinție. Atunci când nu convin soluțiile, iese scandal public între actorii implicați și nu se mai vede vreo ieșire din acest cerc vicios.

Unii politicieni „se joacă de-a plângerea penală” împotriva opozanților, urmând spectacole publice.

Astfel de situații nu se întâmplau înainte deoarece nu existau instrumentele de astăzi pentru propagarea discursului urii. Primează acest discurs în locul argumentelor logice, ceea

ce face ca evoluția legislativă să fie impredictibilă. În plus, dezinformarea a devenit de nestăvilit, fenomenul fake news ia amploare și nu se întrevide niciun deznodământ. Se pare că Internetul nu poate fi controlat.

Nu mai vorbește nimeni despre alte probleme grave cu care se confruntă justiția, aspect care subminează încrederea față de aceasta, ceea ce echivalează cu distrugerea ei. Asta se întâmplă atunci când reglementări menite să țină pasul cu vremurile, să asigure garanții pentru drepturile fundamentale ale cetățeanului și implicit pentru buna funcționare a sistemului de justiție prin accesul la justiție, echilibrarea balanței între acuzare și apărare. Mă refer la Directiva privind prezumția de nevinovăție și la multe alte reglementări din codul penal și de procedură penală, care stau blocate în controverse politice. S-a ajuns să fie atacată la Curtea Constituțională inclusiv dispoziția din Codul de procedură penală care prevede că avocatul și procurorul trebuie să se situeze într-o poziție egală în sala de judecată.

Am citit recent un articol în care se spunea că la Înalta Curte s-a întâmplat un lucru „halucinant”, când instanța l-a trimis pe procuror lângă avocat. Din păcate, aceasta este percepția publicului la ora actuală, că acuzarea trebuie să aibă întâietate pentru că ne apără împotriva corupției. Nimeni nu pare să se pună în situația de a fi adus în fața instanței și a i se refuza dreptul la un proces echitabil și lipsit de instrumente de apărare. Pentru că asta se va întâmpla dacă cetățeanul nu beneficiază de garanțiile cerute de vremurile noi, în care acuzarea câștigă tot mai mult teren în contextul luptei împotriva terorismului, corupției și crimei organizate.

În acest dispreț generalizat față de corupție și crima organizată, plus frica de terorism, oamenii tind să-și sacrifice drepturile fundamentale, în ideea de a fi în siguranță. Acest lucru este foarte vizibil. Doar așa se poate explica toleranța unei părți a societății față de dovezile recente privind tendințele serviciilor de a prelua controlul asupra actului de justiție. Protestele față de protocoale nu au fost atât de vehemente precum cele împotriva codurilor și a legilor privind organizarea și funcționarea justiției. S-a dovedit că au existat dosare paralele, așa numitele plicuri galbene incluse de servicii în dosare doar pentru informarea instanței, dar neaccesibile părții implicate pentru a-și face apărarea. Împotriva oricăror legi, oamenii au fost ascultați, adevărul juridic trunchiat și li s-a refuzat dreptul la apărare. Este un rău iremediabil făcut justiției, care nu știu cum ar putea fi reparat.

Sunt halucinante cifrele invocate de europarlamentarul avocat Gabriela Zoana în comisia LIBE la începutul acestei săptămâni, dacă sunt expresia realității: „565 de protocoale secrete încheiate între SRI și diverse instituții ale statului; 18 protocoale secrete încheiate de SRI cu instituții ale justiției; 6 milioane de cetățeni români (adică o treime din populația cu drept de vot a țării) au fost interceptați, înregistrați, fișați de serviciile secrete – unii dintre ei în dormitor, în baie și chiar în camera ... 2.193 de judecători și 1.127 de procurori (adică aproape 60% din magistrații României) au deschis dosare penale”.

Asemenea presiuni nu pot decât să paralizeze justiția!

Vreau să spun că noi avocații trebuie să luptăm mai mult decât oricând și mai energic pentru introducerea garanțiilor corectitudinii actului de justiție, în beneficiul cetățeanului, pentru că este de datoria noastră a apăra drepturile fundamentale. O simplă poziție formală nu

ajută prea mult. Nu este vorba numai de directiva prezumției de nevinovăție (și dispozițiile cu privire la aceasta sunt contestate la Curtea Constituțională și așteptăm un răspuns pe 11 octombrie). Mă refer la alte directive despre care nu vorbește nimeni și privesc în mod direct actul de justiție. Este vorba de directivele europene vizând dreptul la apărare și consolidarea drepturilor persoanelor suspectate și acuzate prin stabilirea unor standarde minime comune privind drepturile la un proces echitabil, respectiv:

- Directiva (UE) 2016/1919 a Parlamentului European și a Consiliului din 26 octombrie 2016 privind asistența juridică gratuită pentru persoanele suspectate și persoanele acuzate în cadrul procedurilor penale și pentru persoanele căutate în cadrul procedurilor privind mandatul european de arestare (Termen de transpunere: 25 mai 2019)
- Directiva (UE) 2016/800 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 mai 2016 privind garanțiile procedurale pentru copiii care sunt persoane suspectate sau acuzate în cadrul procedurilor penale (Termen de transpunere: 11 iunie 2019)

Prin urmare, avem mai puțin de un an pentru transpunerea lor, însă atenția societății, care ar trebui să le susțină, e direcționată în altă parte.

De asemenea, o altă directivă esențială pentru profesia de avocat este cea privind dreptul de a avea acces la un avocat în procedurile penale: Directiva 2013/48/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 Octombrie 2013 privind dreptul de a avea acces la un avocat în cadrul procedurilor penale și al procedurilor privind mandatul european de arestare, precum și dreptul ca o persoană terță să fie informată în urma privării de libertate și dreptul de a comunica cu persoane terțe și cu autorități consulare în timpul privării de libertate.

Această directivă ar fi trebuit transpusă până pe 27 noiembrie 2016, însă reglementările sunt disperate, incomplete. Prin urmare, ar trebui analizate de avocați și aduse la un nivel corespunzător.

Tot ce se întâmplă promovează disprețul față de lege. Așa cum foarte bine a observat Mario Vargas Llosa, în cartea sa *”Civilizația spectacolului”*, *”Una dintre urmările directe ale devalorizării politicii cauzate de civilizația spectacolului este disprețul față de lege”*. Știm bine că s-a ajuns până acolo încât să existe îndemnuri la nerespectarea deciziilor Curții Constituționale și un judecător al acestei Curți să fie atacat de către unele persoane angajate în mișcări de stradă. De altfel, au fost dezvoltări recente cu privire la presiunile la care sunt supuși judecătorii instanței constituționale.

Cu o mare profunzime, Umberto Eco, în *„Cronicile unei societăți lichide”*, a spus că *„În lipsa oricărui jalon de referință, totul se topește într-un soi de stare lichidă. Se pierde certitudinea dreptului, iar magistratura e percepută ca un dușman și singurele soluții pentru individ lipsit de repere sunt apariția publică cu orice preț....”*.

Societatea lichidă este cea care și-a pierdut reperele. Or, în lipsa acestor repere, este din ce în ce mai greu să alegi calea corectă.

Parazitarea justiției ca miză politică este rodul acestei civilizații sau societăți lichide. Într-adevăr, pentru a-și face apariția publică cu orice preț, vedem oameni care își arogă brand de luptători împotriva corupției, sacrificând interesele reale ale societății pentru interese

personale. Sunt ajutați de această civilizație a spectacolului. Și știm că și încrederea în justiție a fost distrusă sistematic tot printr-un spectacol ... judiciar. Pierderea solemnității acesteia înseamnă și pierderea respectului.

Lucrurile acestea nu se întâmplă numai la noi și acesta este un alt factor de îngrijorare deoarece face ca situația actuală în care se află justiția română să fie și mai greu de depășit. Vremurile s-au schimbat atât de mult, încât în ultimii 2–3 ani au determinat reforme ale sistemelor de justiție în toată lumea. Nu numai în Ungaria sau Polonia. Și în Franța legile justiției (așa numitele *Chantiers de la Justice*) sunt blocate în controverse, inclusiv cu privire la independența parchetului. Sună cunoscut!

Am ținut să vorbesc despre aceste aspecte pentru a arăta că ne confruntăm cu situații noi, în fața cărora nu avem arme corespunzătoare de apărare. Societatea pare a fi depășită chiar de schimbările accelerate care au loc în ea. Legile nu pot ține pasul. De aceea, avem nevoie de mai mult efort decât oricând pentru a impune forța argumentului logic. Și nu în ultimul rând, avem nevoie de unitate în rândul profesiilor implicate în sistemul de justiție.

Protecția prin lege a avocatului. Modificarea Legii pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat din 2017

Av. dr. **Traian Briciu**
Vicepreședinte U.N.B.R.

Independența este de esența profesiei de avocat, fiind un principiu fundamental de organizare și exercitare a profesiei.

Potrivit principiului independenței, în exercitarea profesiei avocatul se supune numai legii, statutului profesiei și codului deontologic.

Scopul activității avocatului este acela de a promova și apăra drepturile, libertățile și interesele legitime ale persoanelor. Acest scop poate, în anumite cazuri, să intre în conflict chiar cu interesele statului sau autorităților publice. Clientul ar putea cere ajutorul față de un abuz săvârșit chiar de autorități. Cum ar putea avocatul să îl apere cu succes și fără teamă, dacă nu ar fi el însuși independent față de stat? Din această perspectivă se vorbește despre independența funcțională a avocaturii, care se manifestă în raporturile dintre profesia de avocat și organele statale. Din această perspectivă, profesia de avocat se bucură de o organizare și conducere proprie, în afara oricărei ingerințe statale. Statul și-a asumat numai rolul de reglementare a structurilor organizatorice și a principalelor coordonate ale statutului profesional al avocaților. Corpului profesional însă îi revine conducerea efectivă a profesiei, iar în această privință nu există ingerințe statale.

Acest aspect al principiului independenței se concretizează în:

- dreptul avocaților de a alege organele profesiei;
- dreptul avocaților ca, în cadrul organelor alese – Congresul Avocaților –, să procedeze la o reglementare a activității lor, prin adoptarea de norme infraparlamentare, cum sunt cele cuprinse în Statutul profesiei de avocat;
- inexistența unui drept al statului de control asupra activității avocatului (de exemplu, răspunderea disciplinară revine în totalitate organelor alese în cadrul corpului profesional);
- avocații nu au un raport de subordonare față de instanțe sau parchete, nici măcar atunci când sunt desemnați să acorde asistență juridică din oficiu. Poziția avocatului trebuie să rămână aceea de apărare a intereselor legitime ale persoanei, indiferent că acest lucru convine sau nu autorităților judiciare într-un anumit moment. În aplicarea principiului independenței, statul garantează avocatului impunitatea, în mod general și prealabil, pentru orice susținere necesară realizării apărării. În acest sens, se prevede că avocatul nu răspunde penal pentru susținerile făcute oral sau în scris, în forma adecvată și cu respectarea solemnității ședinței și demnității

participanților la procedură, în fața instanțelor de judecată, a organelor de urmărire penală sau a altor organe administrative de jurisdicție și nici dacă sunt în legătură cu consultațiile oferite justițiabililor ori cu formularea apărării în acea cauză ori pentru susținerile făcute în cadrul consultațiilor verbale sau consultațiilor scrise acordate clienților, dacă ele sunt făcute cu respectarea normelor de deontologie profesională. Este de reținut că independența manifestată de avocat față de organele judiciare nu trebuie confundată cu dreptul de a spune orice și în orice formă. Avocatul nu este apărât și nici nu trebuie apărât pentru nerespectarea solemnității ședinței de judecată sau pentru folosirea unor cuvinte sau expresii de natură a aduce atingere autorității, demnității și onoarei completului de judecată, procurorului, celorlalți avocați, părților ori reprezentanților acestora (art. 39 alin. (2) și (3) din Legea nr. 51/1995).

- avocații dispun de un sistem de pensii propriu, distinct de sistemul public. Acesta are caracter privat și este gestionat de Casa de Asigurări a Avocaților.

Fiind de esența profesiei de avocat, independența se manifestă indiferent de forma de exercitare a profesiei și indiferent de modalitatea de exercitare a profesiei.

Legea consacră universalitatea și indivizibilitatea independenței avocatului, în sensul că aceasta se manifestă în toate aspectele pe care le implică activitatea profesională. Activitatea desfășurată de avocat în condițiile legii și ale Statutului profesiei de avocat, indiferent de forma și modalitatea de exercitare a profesiei, care generează venituri profesionale, nu poate fi reconsiderată ca activitate dependentă în conformitate cu condițiile Codului fiscal.

Aceste dispoziții au drept consecință:

- lipsirea de suport legal a oricărei distincții în ceea ce privește natura independentă a activității profesionale între diferitele forme și modalități de exercitare a profesiei. Sunt indiscutabil independenți și avocații salariați în interiorul profesiei, precum și avocații stagiaři.
- avocații sunt absolviți de a dovedi că activitatea lor îndeplinește criteriile de independență a activității pe care le prevede art. 7 C.fisc., independența fiind de esența profesiei;
- organele fiscale nu au dreptul de a reconsidera veniturile obținute de avocat ca fiind provenite din activități dependente;
- avocații trebuie să respecte legea și statutul pentru a se afla sub protecția textului legal.

Din perspectiva ultimei precizări, așa cum am mai arătat, un aspect al principiului independenței avocatului vizează raporturile acestuia cu clientul. Pentru a îndeplini adevăratul sau rol, ce îmbină interesul privat cu cel public, avocatul trebuie să fie independent nu numai față de autoritățile statului, ci și față de propriul client, precum și față de orice altă persoană care ar avea interes în cauză. Avocatul nu este un subordonat al clientului și nu urmează necondiționat interesele acestuia, ci numai în limita în care ele sunt legitime. Avocatul nu trebuie să se confunde cu clientul, adesea pătimaș și exagerat în așteptări, ci trebuie să își păstreze acea distanțare față de concretul speței specifică profesionistului. El nu trebuie să se lase atras în tensiunile cazului pe care îl are de instrumentat, deoarece în acest

fel se confundă cu partea și își pierde aura de partener al justiției, coborând la nivelul de simplu mandatar. De asemenea, avocatul nu poate lucra decât în beneficiul clientului. El nu poate accepta o cauză pentru motive ce țin de un interes propriu în cauza respectivă sau din dorința de a servi interesele altor persoane decât clientul. Acest aspect al principiului independenței, care din păcate nu este destul de bine înțeles, se consideră încălcat atunci când se constată în persoana avocatului: existența unui interes propriu ori al persoanelor apropiate lui în cauza care i-a fost încredințată; prestarea de activități avocațiale în scopul de a se face plăcut clienților, magistraților sau publicului; prestarea de activități avocațiale din simplă complezență; existența oricăror presiuni în scopul nerespectării secretului profesional; subordonarea întregii activități a avocatului unui singur client, adică activitatea practică sub forma denumită „in-house lawyer”.

Independența avocatului nu este efectivă în absența unei reglementări adecvate a modului în care se realizează remunerația activității acestuia. Sub acest aspect, legea prevede o noutate relativă – existența unor onorarii minimale. Consiliul U.N.B.R. adoptă, cu caracter de recomandare, tabloul onorariilor minimale pentru serviciile prestate potrivit legii de formele de exercitare a profesiei de avocat. Necesitatea unor onorarii minimale, cu caracter de recomandare, a apărut a urmare a nevoii de:

- eliminare a cazurilor de practicare a unor onorarii foarte mici în scopul atragerii clientelei;
- crearea unui cadru de referință obiectiv, unitar și public, util[1] pentru situațiile în care instanța ar aprecia că este cazul să aplice dispozițiile art. 451 alin. (2) NCPC, dar și pentru situațiile în care ar exista o dispută între client și avocat în privința onorariului;
- a avea un ghid, opozabil potențialului client, care poate constitui un punct de pornire pentru determinarea onorariului liber negociat[2].

Impunerea unor onorarii minimale, cu caracter de recomandare, are un efect pozitiv din perspectiva împiedicării concurenței neloiale și din perspectiva demnității avocatului, din perspectiva evaluării muncii sale. Așa cum corect s-a reținut, această regulă nu are caracter anticoncurențial și se regăsește și în cazul altor profesii juridice[3].

Consiliul U.N.B.R. trebuie să găsească cel mai bun echilibru între valoarea muncii avocatului din perspectiva demnității acestuia și interesul accesului publicului la informația juridică în raport cu posibilitățile de suportare a costurilor pe care le implică onorariul avocatului.

[1] A se vedea, **J.Szekely**, *Despre onorarii minimale, concurență și profesia de avocat... (II)*, disponibil pe www.juridice.ro (la data de 14 iulie 2016).

[2] Ibidem.

[3] **J.Szekely**, *Despre onorarii minimale, concurență și profesia de avocat... (I)*, disponibil pe www.juridice.ro (la data de 6 iulie 2016).

În apărarea identității profesionale a avocatului

Av. **Cristina Reveica Gheorghe**

Decan Baroul Brașov, Vicepreședinte U.N.B.R.

În fiecare an, Consiliul Barourilor Europene (CCBE) propune o temă care să fie dezbătută simultan în toate țările membre, cu ocazia Zilei Europene a Avocaților. Anul acesta, tema este: **„De ce sunt importanți avocații? Apărând apărătorii Statului de Drept”**.

M-am gândit cum am putea să vorbim noi avocații despre „importanța” noastră în statul de drept, fără să părem, cumva, agresivi sau sfidători. În fond, toate profesiile juridice sunt importante pentru statul de drept! Fiecare își are locul ei bine stabilit în sistemul juridic.

Cred, însă, că în acest moment, avocatul se confruntă cu presiuni care generează o criză de identitate a avocaturii. Aceasta este determinată de comercializarea excesivă a profesiei, și cererea de servicii integrate, de concurența neavocaților care profesează online și nu numai, de „democratizarea” dreptului care a devenit accesibil și tot mai multe surse neautorizate, de justiția televizată și prea desele scandaluri mediatice în care avocații sunt scoși în prim plan și puși la zid ca apărători ai infractorilor. Toate acestea au făcut ca lumea să uite rolul avocatului în statul de drept, ce apără el, de fapt, în pledoariile sale?

De aceea, am realizat că, în apărarea apărătorilor statului de drept, trebuie să vorbim despre **identitatea noastră**, pe cale să se disperseze în tumultul informațional, în care emoția de masă primează în fața argumentului și în care e din ce în ce mai greu să discerni informația care corespunde adevărului.

Cine este avocatul, pe cine apără el și cum? Ce finalitate au apărărilor făcute de avocat? Sunt întrebări care își caută răspunsuri în lumea contemporană, în care avocații sunt puși la zid, din cauza unei confuzii majore: că avocatul ar apără infractorii sau infracțiunea și nu drepturile cetățeanului, justiția pentru cetățean și statul de drept.

Într-un articol recent, legat de tema Zilei Europene a Avocaților, av. dr. Gheorghe Florea, președintele UNBR, se întreba **„În fața cui trebuie apărați avocații și pentru ce?”**. Și în acest articol, spune că „dacă studiem atent tema de anul acesta a Zilei Europene a Avocaților, acolo scrie „apărând apărătorii statului de drept”, ceea ce ar putea însemna că ”nu avocatul este eroul principal al acestui subiect, ci statul de drept. Circumstanțele din mai multe țări europene, inclusiv România, susțin această interpretare. Principalul beneficiar al apărării făcute de avocat nu este nici măcar clientul, ci statul de drept. De aceea, avocatul trebuie apărut când exercită această misiune. Iar acest lucru trebuie conștientizat de societate, care în ultima vreme are o percepție greșită despre adevărata misiune a avocatului și în loc să-l apere, mai mult îl atacă”

Într-adevăr, avocatul, în realizarea misiunii sale, nu apără corupția sau crima organizată, așa cum greșit se percepe în era spectacolului judiciar. Avocatul apără doar drepturile, aspectele de nevinovăție sau circumstanțele atenuante ale clientului. Avocatul nu este și nu poate fi un complice al clientului.

Conform regulilor profesiei, atât cele legiferați cât și cele deontologice, el nu poate minți instanța sau organele de urmărire penală în apărarea clientului său. El poate afirma, în fața acestora, doar adevărul și poate susține doar drepturi ale individului! Din păcate, acest aspect nu se mai cunoaște, nu se mai percepe astfel. Avocatul e deseori văzut ca un individ care apără corupției, infractorii. **Și poate datorită acestei imagini, există tendința de a se face presiuni sociale și politice asupra lui, de a nu i se respecta drepturile profesionale, în special în ceea ce privește secretul profesional și independența!**

De aceea, cred că anumite lucruri trebuie reafirmate și o să mă refer la Codul deontologic al avocatului român, care, nu întâmplător, intitulază primul capitol, „**Identitatea profesională și misiunea avocatului**”:

....

Art. 3. (1) **Misiunea avocatului constă în apărarea, prin toate mijloacele specifice profesiei, a drepturilor, libertăților și a intereselor legitime ale clienților, în vederea aflării adevărului, a îndeplinirii justiției și a respectării statului de drept.**

(2) **Avocatul este garantul apărării cetățeanului față de excesele instituțiilor statului, precum și al păstrării echilibrului între interesul public al societății și interesul privat al cetățeanului.**

Art. 4. **În exercitarea profesiei, avocatul este obligat să acționeze cu bună credință, în apărarea valorilor profesiei de avocat și ale statului de drept**”

Această reglementare, mai bine zis autoreglementare, definește foarte bine identitatea avocatului, ce apără el și cine este principalul beneficiar al muncii lui: statul de drept.

Cunoscându-ne identitatea și făcând-o cunoscută prin toate mijloacele, vom putea să ne apărăm, pentru că așa cum reiese foarte clar și din Codul deontologic al avocatului român, avocații sunt apărătorii statului de drept. Cred că, prin conștientizarea a ceea ce înseamnă stat de drept, se ajunge implicit la apărarea apărătorilor acestuia. Și după cum vedem, statutele de drept are mult de suferit în ultima vreme prin atacarea constantă a justiției și a participanților la îndeplinirea acesteia, inclusiv avocații. Destabilizarea mecanismului de apărare a drepturilor fundamentale înseamnă implicit alterarea statului de drept.

Poate că mulți gândesc „de ce ar avea nevoie tocmai apărătorii de apărare. Nu pot ei să și-o facă singuri, că doar aceasta e profesia lor?” Este perfect adevărat! **Noi, avocații, trebuie să fim primii care să ne apărăm valorile profesiei, deontologia, legea.**

Evocând una dintre cele mai frumoase și elocvente norme statutare, reamintesc faptul că principiile esențiale ale profesiei și implicit îndatoririle fiecăruia dintre noi sunt: exercițiul liber al profesiei, demnitatea, conștiința, independența, probitatea, umanismul, onoarea, loialitatea, delicatețea, moderația, tactul și sentimentul de confraternitate.

Revenind la dimensiunea europeană a avocatului român, amintesc **dispozițiile din preambulul Codului deontologic al Avocaților Uniunii Europene**: „*Respectul pentru*

misiunea profesională a avocatului este o condiție esențială a statului de drept și a unei societăți democratice. Prin urmare, misiunea avocatului impune îndatoriri și obligații multiple (uneori aparent contradictorii) în raport de: client; tribunal și celelalte autorități în fața cărora avocatul pledează pentru cauza clientului sau acționează în numele acestuia; profesia sa în general și fiecare confrate în particular; public, pentru care o profesie liberală și independența, supusă respectării normelor pe care ea și le-a impus, este un mijloc esențial de apărare a drepturilor omului în fața Statului și a altor puteri din societate”.

Apoi, când sunt presiuni, de genul supravegherii electronice, atacuri în mass media din partea unor adversari ai apărării profesioniste va trebui să cunoaștem foarte bine limitele legale ale acestora și să ne formulăm apărări corespunzătoare, atât în fața instanțelor, cât și în fața societății. Trebuie să fim mai vocali decât oricând pentru a apăra aceste valori ale statului de drept. Altfel o vor face alții!

Profil identitar al profesiei de avocat; Terapii necesare

Av.dr. Ioan Chelaru
Vicepreședinte U.N.B.R.

Avocatura, ca profesie liberală indispensabilă săvârșirii, în respectul legii, a actului de justiție, este, mai ales în ultimii ani, amenințată din toate direcțiile. Am mai vorbit despre asta, în repetate rânduri, cu îngrijorare, cu multa empatie pentru gradul foarte ridicat de stress profesional la care suntem supuși, mai ales aceia mai tineri dintre noi, oameni aflați la începutul vieții și carierei, copii frumoși cu vise înalte și care ucid zilnic ore în șir de așteptare și dezamăgire.

Marginalizarea noastră și presiunea vin din direcții diverse, dar, din păcate, și dinspre noi înșine. Și prestația noastră, care deseori se dovedește a fi imatură și venală, ne cauzează grave prejudicii de imagine și nu numai. Voi dezvolta, pe rând, câteva teze ale avocatului cu ceva vechime în profesie ... despre ce și cine am ajuns să fim.

Dar, înainte de orice, îmi doresc să simplific la maximum soluția tuturor problemelor noastre considerind ca noi, avocații, vom reuși exclusiv prin noi înșine. Nu există altă cale, n-a existat niciodată. Doar noi, cei mai buni dintre noi, solitari și solidari, vom putea schimba percepția publică, vom întări iar încrederea în actul de justiție, vom proteja omul în fața oricărei construcții sistemice abuzive, vom reuși să menținem în definiție caracterul statului de drept și respectul pentru drepturile fundamentale ale omului.

Peste tot în Europa, dar și în statele neintegrate, avocații strâng rândurile și reclamă reale presiuni asupra profesiei, asupra independenței lor, chiar asupra integrității lor fizice. Fiecare sistem național are, însă, probleme specifice și fiecare organism de reprezentare profesională avocațială cere, ca și noi de altfel, imperativ o reglementare comunitară pentru siguranța exercițiului acestei profesii, pentru întărirea libertății noastre, ca o garanție suplimentară pentru respectul drepturilor omului și a statului de drept.

Observam cu ochiul liber cum se schimbă lumea noastră, terminologia și jargonul științei noastre iese din cadrul gândirii juridice clasice, se diversifică halucinant. Auzim tot mai des despre algoritmi de analiză ai comportamentului uman ilicit, algoritmi care, ipotetic, ne-ar trage pe dreapta ca inutili, de vreme ce se pot concepe variabile suficiente pentru analiza tehnică a gradului de devianță socială, penală, fiscală etc. Trebuie să recunosc că, desi sunt evident interesat de aceste teorii, le privesc totuși cu un anumit grad de ingaduinta și sunt curios, chiar mi-aș dori, să văd un asemenea program pus în practică. Îmi doresc să aflăm că suntem toți supuși greșelii, imperfecți, pasibili de sancțiune, în diferite grade. Și poate ne vom învăța minte, odată pentru totdeauna, să nu cuantificăm în valori probabile măsura

imperfecțiunii noastre. Nu mă sperie și nu-mi dau frisoane aceste îndrăzneli ipotetice. Fie și așa, dacă spre asta merge închipuirea omului. În fiecare dintre noi există, însă, un grăunte atavic de indisciplină socială, este măsura individualităților noastre, este frumusețea uneori de neimaginat a omului și personalității lui. Ce vor spune algoritmi despre asta? Vom vedea, sper, noi sau generațiile viitoare.

Subliniez încă o dată, dacă mai era nevoie, că există probleme actuale suficient de grave și importante și e bine să insistăm în rezolvarea lor, înainte de a deveni cronice, înainte ca o întreagă tagmă de profesioniști să fie stigmatizată și privită cu suspiciune. Încă suntem necesari ca profesie individuală și ca structuri organizate și putem vedea ce aduce atingere exercițiului nostru responsabil și eficient. Iată:

1. Legislația și principiul „*summum jus, summa injuria*”.

Ca unul care am fost ani buni membru al legislativului, nu am cum să nu observ, cu parere de rău, că se legiferează haotic în demersuri ce par a nu avea vreodată finalitate precisă. Se iese din claritatea legii prin reveniri și modificări, adăugiri permanente, legi siluite de voințe politice gregare, neașezate, legi amendate și reclamate la Curtea Constituțională, mereu. Prevederi din legea penală și civilă, declarate de aceeași instanță drept neconstituționale, nu sunt rectificate și refăcute conforme considerentelor deciziilor CC. Constituția însăși, precum bine știți, conține prevederi ambigue și asta ne costă în permanență, pentru că puterile statului luptă între ele într-un joc de confuzie și constantă presiune. Ați observat și ați reținut, cred, că și asupra noastră s-a încercat să fim scoși din libertăți și demnitate prin asimilarea contractului de asistență juridică unui contract supus regulilor de dreptul muncii. Atunci ne-am apărat exemplar prin reprezentanții noștri vocali și bine pregătiți și nu s-a petrecut o asemenea aberație brutală, am reușit să ne conservăm independența fiscală și, cât de cât, independența judiciară. La fel s-a întâmplat, recent, cu ultima modificare a legii profesiei de avocat când, până și în Parlament, se indusese ideea otrăvitoare a „superimunității avocaților”. Total greșit și complet fals.

Totodată, trăim acum necesitatea aplicării în fapt, cu prioritate și precădere a prevederilor legislației europene care prevalează și se aplică în raport de întâietate peste legea națională, în domenii specifice și spețe distincte, particulare. Așadar, ni se pretinde dublă vigilență, să observăm mișcarea permanentă a prevederilor dreptului Uniunii Europene și, totodată, să fim mereu atenți la legislația și practica judiciară de acasă. Și asta, în condițiile în care avem, în materii fundamentale, coduri noi, de drept material și procedural, abia perfectibile, încă neașezate în carnea sistemului de justiție și în jurisprudență generalizată. Mereu și mereu, în spețe distincte, ÎCCJ dă decizii de interpretare, mereu clienții noștri sunt în așteptare, amânați, întorși, derutați, atât în domeniul civil și comercial, cât și în dosarele penale. Cred, din păcate, că celeritatea mult trâmbițată în „mica sau marea reformă” a devenit, astfel, o instituție caducă, „per se”.

Sau, cu titlu simptomatic, apare o lege bună și necesară pe un domeniu oarecare și ne trezim că nu-și găsește teren de aplicabilitate imediată, pe motiv că nu e fundamentată pe studiu de impact sau pentru că nu există elaborat, în timp util, regulament de aplicare. Sistemul însuși se anchilozează în așteptare, umblăm – avocați și magistrați – legați la cap. În

fața completului de judecată, noi, cu diligență și în interesul clientului, invocăm legea nouă, care are atributul de aplicabilitate, a trecut procedura publicării în Monitorul Oficial. Judecătorul este, însă, ținut de neputința legiuitorului de a acționa metodic și responsabil, de a duce un lucru la bun sfârșit. Agonizăm în confuzie, iar justițiabilii pierd timp, pierd bani, își pierd răbdarea și, ce e mai grav, cred eu, își pierd încrederea.

Și așa, costurile cauzelor civile sunt foarte mari, excesive pentru nivelul economic al României de astăzi și al cetățeanului acesteia. Pus în fața unui calcul estimativ pentru o cauză oarecare din materia mostenirii, de exemplu, omul bate în retragere, dacă nu are neamuri comostenitoare de bună credință care să suporte proporțional cotă de cheltuieli. Și noi pierdem un client, iar oamenii rămân cu bunurile și averile în confuzie juridică. Iată, fatalități pentru o țară săracă. Justiția nu funcționează și pentru asta, societatea întreagă este instabilă.

2. Sistemul este căpușat de mediatorii, avocatura așa-zis constituțională, avocatura clandestină.

Ceea ce părea o soluție pentru tergiversarea cauzelor de pe rolul instanțelor – medierea – a sucombat în proiect. Și această nouă instituție a fost introdusă cu mult aplomb și trâmbițe. Nimeni, însă, nu s-a gândit serios la aplicabilitate și eficiență. Oamenii sunt suspicioși, chiar cei din mediile elevate au rezerve în a-și afla în acest mod soluția pentru cauzele lor. Este fixat în mintea omului ca judecătorul să fie cel care împarte just dreptatea, așa cum este ea înțeleasă, parțial și precar, și cu asemenea idiosincrazii sociale este greu să lupți. La noi, inclusiv arbitrajul comercial este destul de greu accesat, chiar dacă mediile economice sunt cu mult mai flexibile, în general.

Generozitatea legii privind medierea a făcut ca să se înscrie în rândul noii profesii ingineri, contabili, economiști, asistenți medicali, profesii care „nu sunt la chestie”, vorba lui Caragiale. Cursurile, mai lungi sau mai scurte, pe care le-au absolvit nu țin loc de știință reprezentativă pentru mediul judiciar. S-a creat, în schimb, un mediu propice pentru oportuniști oarecare și avocații au intrat din nou în unghi umbrit, iar suspiciunea omului față de noi a sporit. Pentru că fiecare persoană care ajunge să-și dispute în modalitate contencioasă interesul, își pune întrebarea firească: oare cit trebuie să cheltuiască eu din buzunarul meu subțire pentru a mi se recunoaște dreptatea? – statul cu taxele lui excesive, mediatorul, expertul, avocatul, executorul judecătoresc? – toți aceștia trăiesc din onorarii, dar dintre toți, doar noi nu avem disciplina onorariului prestabilit, calculat în mod general pentru cauze specifice și în modalitate minimă. (Dar despre onorariile minimale și povestea lor, altădată.)

Apoi, pe durata mandatului de Ministru al Justiției al unei doamne de trista faima, astăzi mare europarlamentar, s-a creat posibilitatea pentru oricare absolvent de facultate de drept, să aibă calitatea de avocat, o creație improprie, un fel de struțo-cămilă abuzivă. Și au îmbrăcat robe și au legitimații aidoma nouă, au cabinete, au tupeu, trăiesc și câștigă la limita legii, pe spatele nostru, în dauna noastră. Adăugați asta la inflația de absolvenți de studii juridice și veți avea măsura exactă a deriziunii în care respiră profesia noastră și nu e numai asta!

În mediul rural, secretarii de primării, siliți de legea funcționarilor publici, să aibă studii superioare, au făcut, la rândul-le, Facultăți de drept, obscure, periferice, alandala. De ce să nu

redacteze procese și acțiuni civile, doar cunosc și ei destulă carte și își rotunjesc veniturile, au cunoștință despre situații particulare ale oamenilor din zona lor? Chiar așa! Îmi spunea o colegă despre un polițist dintr-o comună că stabilește amenzi și tot el redactează plângeri contravenționale. E colosal, dar se poate, se practică. Și nu avem mijlocul de a cenzura definitiv asemenea practici.

3. Puterea parchetelor și raportul de putere al acestora față de întreg sistemul judiciar penal.

Sub aspectul acesta, lucrurile iau înfățișare dramatică, s-a glisat imperceptibil, dar grav, către o dictatură a procurorilor, întărită metodic de acele protocoale securizate încheiate cu SRI. Zilele recente, cind imi creionam citeva idei pentru acest text, am lecturat poziția unei doamne procuror cu responsabilitati majore în DIICOT, citez: „colaborarea cu SRI este nu firească și îndreptățită de lege, este vitală”. Ca să nu pomenesc și despre „satisfactia supremă” pe care, tot un domn procuror, candidat la o demnitate profesională importantă, o declara cu mare pompă, explicând nonșalant, cum a facut ancheta în mod „creator”, în vederea obținerii pronunțării unor condamnari penale!

Avînd în vedere domeniul și competențele speciale ale DIICOT - combaterea terorismului, protecția securității naționale, combaterea traficului de droguri și persoane, lucrurile chiar pot sta așa cum susține această doamnă procuror. Cred că este necesară vigilența serviciilor, dar cât de departe pot duce ele supravegherea cetățeanului, a avocatului unor inculpați, a celor pe care îi frecventează anumiți indivizi? De ce comisia parlamentară specializată nu are încă în față întinderea exactă a mandatului serviciilor? De ce nu știm noi și publicul? De ce nu este limitată competența SRI la vigilență și se poate ca acțiunile lor să fie considerate probe? Iată, întrebări, dileme legate de procedură, de calificarea unor date ca probe, întrebări despre competență și legalitate într-un stat ... zice-se ... de drept.

DNA a fost, la rîndu-i, beneficiara acestor modalități probatorii. Nu mai putem dibui unde este însemnată, stigmatizată, soarta unui om, în care birou de procuror, în care locație a SRI? De la ce înălțimi se sugerează că cineva a devenit „persona non grata” și i se constituie un dosar care este ținut apoi ca scrisoarea lui Caragiale, iar, în caz de nevoie, „pac și la războiu”. Pentru noi, care stăm alături de client și căruia îi suntem datori să-i garantăm ținuta și respectul procedurilor, lucrurile stau mult, mult mai rău. Vedem dosarul DNA după ce are deja metri cubi de material probator și, în aceste condiții, sperăm, totuși, să putem contesta legitimitatea unor probe și a unor proceduri, sperăm să demolăm construcția și arhitectura unor rechizitorii, argument cu argument.

Facem asta, mereu, corect și responsabil, într-o luptă inegală, abia după ce clientului, reținut pe durata a douăzeci și patru de ore, i s-a făcut oferta de a deveni delator pentru a i se îmbunătăți situația penală sau de a rămâne doar martor. Sub care condiție? Să spună despre alții, prăzi mai mari, să spună orice care să întărească părerea deja condamnatorie a procurorului? Asta este negocierea procedurală la nivel de parchete. Clienții noștri sunt ținuți să aștepte ore în șir, sub teroarea incertitudinii, seduși, ispitiți, transportați cu cătușe prin săli de audiere pentru delatațiune metodică, subversivă pentru orice calitate și demnitate umană. Și asta pentru că procurorii au scopul determinat și cert de a trimite în judecată spre

condamnare, dacă nu pe acesta, atunci pe altul, mai mare ca el. Asta îmi amintește de inchiziția iezuită, de șiretenia ei nelimitată și temută.

Am aflat că procurorii DNA rămân activi și după condamnarea definitivă a inculpaților trimiși de ei în judecată. Au pretenția, complet nelegală, de a participa și de a pune concluzii în dosarele de eliberare condiționată care sunt, „apud legem”, în competența materială a instanțelor de bază, a Judecătoriilor și Parchetelor de pe lângă judecătorii. Și intră în sala de ședință, susțin din nou tezele incriminatorii din rechizitoriu, abuzează, iar judecătorii nu protestează, îi așteaptă, acceptă această călcare a legalității. De ce sunt temuți acești procurori, pe ce se bazează atunci când fac asta?

Să ne fie limpede că acestea sunt exemple de justiție represivă, mai periculoasă pentru societate decât infracțiunea însăși.

Și de aceea, este necesar să devenim vocali, să oprim cu rațiunea aceste derapaje care, în mod surprinzător, se bucură de susținere publică, sub auspiciile manipulării prin câteva teze de entuziasm justițiar. Trebuie să spunem că datoria noastră este să oferim apărare celui din urmă om, pentru că este în natura omului dreptul de a avea un proces corect și acesta să fie condamnat după un proces, nu înaintea procesului. Doar Dumnezeu poate judeca fără proces, dar este deasupra rațiunii noastre judecata Lui.

Vedem condamnări „ab inițio”, în disprețul prezumției de nevinovăție, atât de verbalizată prezumție, dogmatică pentru orice democrație, dar de ce oare atât de ineficientă la noi?

Și ca să vedeti...întimplari..ce tin de „banuiala legitimă” a avocatului din mine: se întâmplă ca mandatul de supraveghere a telefoanelor, de exemplu, să se extindă nepermis asupra conversațiilor confidențiale ale avocaților cu partea apărată de ei, partea suspectă. Se întâmplă că se generalizează frica și nesiguranța, se întâmplă că ajungem să vorbim în șoaptă sau prin semne în propriile noastre case, se întâmplă să avem familie și lașități, se întâmplă se denunțăm contractul de asistență juridică, să ne retragem pentru a ne proteja cercul vieții noastre intime. Iată, se întâmplă să rămânem fără protecție legală în fața abuzurilor concertate ale parchetelor și serviciilor. Iar nivelul de stress atinge cote care ne pun în pericol integritatea fizică și psihică, frica îmbolnăvește, extenuază omul, îi împrăștie puterea personală și valoarea.

Și ajungem să privim cu neputință la exercițiile mediatice de decapitare ale unor destine, furibund, continuu, fără etică. Justiția televizată, execuțiile publice în direct, speculează în telespectator instinctul și bucuria feroce pentru distrucție. Animalul social adoră sângele, iar noi – cei lucizi și avizați – privim cu neputință la spectacolul cătușelor.

Am citit în ultimul timp, mai mult din curiozitate, analizele făcute de factorii responsabili din instituțiile de specialitate, în principal CSM și MJ, redactate cu maximă probitate, despre activitatea DNA și am găsit acolo poziții juste, exprimate public și apărate cu argumente juridice, în proximitatea unor probleme de genul: „voi știți ce înseamnă pentru un om să fie reținut și arestat, apoi achitat? Înțelegeți tragedia prin care poate trece un om?” Întrebarea nu și-a găsit eco-ul și nu era nici măcar retorică, era întrebare obiectivă, în manieră corectă și în respectul drepturilor omului.

Eu sunt convins că noi știm ce dorea să spună raportorul respectiv, pentru că noi cunoaștem neputința de a nu putea evita cătușele pentru clientul nostru, ne simțim învinși și neputincioși. Noi suntem acolo, când în jumătate de oră după convocarea la Parchet, i se aduce la cunoștință actul de inculpare și este reținut cu propunere de arestare. Între timp, celebrele „surse” de presă, aruncă zvonul. În câteva ore, unui om i se ia totul: libertatea, sănătatea, integritatea psihică, familia, prestigiul, onoarea, imaginea publică.

Își mai imaginează cineva că achitarea ulterioară ar putea avea, cum ar fi firesc până la urmă, caracter reparatoriu?

Cred cu mare convingere că avocații români, din rindul cărora am onoarea să fac parte, nu sunt, și nu au fost vreodată, niste naivi. Aici, la acest nivel, moare orice vis democratic, aici sucombă drepturile omului, aici ne este nouă lezată grav și profund demnitatea profesională, aici, în ușa parchetelor, la încheietura încătușată a clientului nostru...

Și pentru că am ajuns aici, nu vreau să trec mai departe fără să amintesc un tip de comportament culpabil al unora dintre confrății noștri, unii dintre ei titrați, vizibili, avocați „de succes”, cum se uzitează expresia. Fac o greșeală de bază: dau garanții im-pertinente clientului. Le garantează libertatea la finele procesului, chiar și după condamnarea certă la judecată pe fondul pricinii; fără un just procent de îndoială, fără să acorde considerație suferinței posibile a clientului, care ar primi mai bine încarcerarea dacă ar fi pregătit sumar pentru asta.

Nu e bine, nu e bine deloc. De ce se uită oare că obligația noastră este una de diligență și nu de rezultat? Mereu am spus, dacă faceți asemenea erori pentru a vă justifica onorariul, „veți sfârși sub roți”. Pentru că, iată ce se întâmplă: condamnarea definitivă, înainte de a deveni publică prin afișare pe portal, se comunică Poliției de jurisdicție și clientul condamnat este ridicat din așternut, complet nepregătit, în șoc. Și acesta, familia lui, prietenii solidari vor arunca toate pietrele în tagma noastră. Nu mai contează, în acele clipe, calificările, prestația de excepție, efortul în apărare, răbdarea și timpul alocat pricinii.

4. Nu suntem o breaslă unită.

Suntem profesioniști ai legii complet divizați și unora le place asta, în ciuda eforturilor neîntrerupte ale organelor profesiei de a păstra unitatea acesteia. Este derutantă și vicioasă această trăsătură a noastră, ca oameni. Conflictul, care este doar regie la bară, în sala de judecată, este mutat în viețile noastre. Ne facem unii altora șicane nepermise, suntem delatori, agresivi, practicăm concurența neloială, bârfa, suspiciunea. O colegă de-a mea a aflat de câteva ori că murise, eu am aflat că nu mai sunt avocat, o alta a aflat că e incompetentă. Am aflat acestea, în detalii, de la justițiabili. Iată, suntem distructivi în tagma noastră, suferim de boala lipsei de empatie și solidaritate. Mai grav, aceste lucruri pleacă din casă, sunt vizibile în ochii instanțelor, în ochii clienților și este regretabil. Pierdem mult din valoarea umană, pierdem putere în actul de justiție. Vă propun tuturor un gest de autoanaliză.

Din punctul meu de vedere, este inutil să vă sfășiți concurența. În profesia noastră se aplică principiul Junimii literare: „întră cine vrea, rămâne cine poate”. Timpul așează nisipul de la sine și îl separă de aur. Mai curând să vă doriți adversari puternici, decât adversari slăbiți, doar așa veți performa vreodată.

Ar mai fi de spus despre absența uceniciei reale pentru colegii noștri tineri. A dispărut durata analitică a furtului de meserie, a muncii de jos, obediență, grea, silnică, dar necesară. Poate se va reveni vreodată la metodică mai veche, depinde încotro ne îndreptăm noi, ca profesioniști ai dreptului, încotro se îndreaptă societatea.

Spuneam la început că vom reuși până la urmă prin noi înșine, în mod solitar și solidar, doar astfel. În mod solitar, cred că vom ști să fim scriitori, activi, atenți, vocali în media și periodicele de specialitate, cred că veți dezbate, veți afirma, veți accesa logica juridică sau „logica algoritmilor”, dacă aceasta se prefigurează. Veți rezista prin calitatea prestației, aceea dintre dv. care aveți chemare profesională reală; avocatura este profesie de vocație, exclusiv. Avocat te naști, experiența și cultura juridică adaugă miez și strălucire, experiența umană și viața aduc profunzime, calitate, forță. Avocatura va deveni ceea ce vom deveni noi.

În mod solidar, iată, calitatea de cetățeni europeni ne dă prerogativa de a ne angaja în demersul pentru adoptarea Convenției europene privind profesia de avocat al cărui text va fi redactat de Consiliul de Miniștri. Vom ști cum stăm și cum suntem protejați. Acest normativ ne va da un plus de siguranță și protecție suplimentară celeia pe care ne-o asigură, intern, organizațiile noastre profesionale și UNBR.

Această Convenție va asigura, așa cum se prefigurează, exercițiul profesiei noastre conformă cu scopul acțiunii noastre judiciare de apărare a statului de drept și a drepturilor omului. Protecția noastră este protecția dreptului clientului nostru la apărare reală, la proces corect. Se intenționează și se va face, desigur, garantarea confidențialității relației avocat-client și se va asigura secretul profesional în mod absolut. Asta înseamnă că vom fi eliberați de temeri. Orice derapaj în materia asigurării apărării reale va putea fi semnalat prin petiții ale organismelor profesionale adresate APCE. Se va crea totodată un corp de experți în materia protecției profesiei noastre și, anual, se vor întocmi rapoarte regulate naționale. Ideea este generoasă, coercitivă, benefică.

Nu avem a neteme, pentru viitor, decât de propriile noastre slăbiciuni și incongruențe. Nu estenevoiesă ne angajăm în lupte de cruciați cu societatea, sistemul, sistemele, decât în situația limită în care ne-ar fi lezat statutul și legea de funcționare. Îmi place să cred că putem reforma profesia începând cu noi înșine, pornind de la atitudine, colegialitate, ținută și ținută profesională, cultură juridică și calitate umană. Mereu vor fi greutăți și neajunsuri, dar vom da greș de fiecare dată căutând cauza principală a problemelor altundeva decât la noi înșine. Să nu avem suflete mici, este esențial.

În rest, vom merge cu lumea unde se duce ea, atenți să-i vedem pulsul și direcția. Asta e tot. Sau aproape tot.

Avocatul reprezintă dreptul la dreptate: să îl apărăm!

Patrick Henry,

Președinte al Comitetului pentru Drepturile Omului al CCBE

„Orice persoană acuzată are, în special, dreptul de a se apăra singură sau de a beneficia de asistența unui apărător ales, iar dacă nu dispune de mijloacele necesare remunerării unui apărător, de a fi asistată gratuit de un avocat din oficiu, dacă interesele justiției o cer....” enunță articolul 6, §1, al Convenției europene a drepturilor omului și libertăților fundamentale.

Este vorba de un principiu fundamental care ar trebui aplicat oricând și oriunde.

Nu există justiție demnă de acest nume dacă femeile și bărbații care apar în fața ei nu sunt asistați de un avocat independent, ținut de secretul confidențelor făcute de clientul său și de regulile deontologice care garantează protecția intereselor acestuia din urmă.

Întrucât viața este complexă, plină de situații neprevăzute, subiectivă, și că fiecare dintre noi nu percepe decât unele fațete ale realității, prin prisma simțurilor, culturii și a experienței sale de viață; și că este, în aceste condiții, indispensabil ca atunci când o persoană este confruntată cu justiția, fie ea penală, civilă sau administrativă, să poată beneficia de sprijinul unui specialist în soluționarea conflictelor, care să o ajute cu răbdare și sub beneficiul secretului profesional să reconstituie ceea ce a făcut cu adevărat, în ce scop și în ce modalitate. Pentru că în lipsa unei încrederi totale între client și avocatul său, comunicările dintre ei vor fi amestecate cu reticențe și minciuni, iar în aceste condiții nu va fi decât un simulacru de apărare care pregătește, la rândul său, un simulacru de justiție.

Întrucât dreptul este mai insesizabil decât a fost vreodată, emanând în sursele cele mai diverse, internaționale, europene, naționale, locale, private și că este practic imposibil să te aperi, în lipsa sprijinului unui specialist, capabil să analizeze și să disece toate normele susceptibile a fi aplicate situației trăite de clientul său.

Întrucât avocatul este garantul procedurii, cel care limitează pe cât posibil arbitrariul care prezervă și aduce securitatea juridică și deci încrederea în lipsa căreia nicio economie nu se poate dezvolta de manieră durabilă.

Întrucât astfel, avocatul reprezintă condiția nu numai a preservării valorilor noastre morale, umaniste dar și a bunăstării economice a societății noastre.

Acesta a fost mereu un adevăr. Cu atât mai mult cu cât, în prezent, unii visează să substituie alte modele justiției, pentru a reglementa raporturile noastre sociale: supravegherea și represiunea, religia, economia, comunicațiile (îndoctrinare, denigrare, demagogie, *fakenews*, ...)

Trebuie, deci, să afirmăm și să proclamăm, chiar față de acești dictatori (sau candidați la dictatură) care își permit să conteste drepturile omului, încercând să le prezinte ca valori

occidentale, hegemoniste, chiar postcolonialiste, că dreptul trebuie apărat printr-un avocat independent. Dacă uneori, prin sprijinul pe care îl oferă unor acțiuni de contestare contracarând anumite proiecte de lege, unele chiar lăudabile, scopul urmărit este acela de a permite legislatorilor să progreseze pe baze mai solide, pentru că vor fi acceptate în măsură sporită dacă cei care trebuie să suporte consecințe defavorabile au avut posibilitatea de a le contesta în fața unor jurisdicții independente, cu concursul unor avocați independenți.

Avocatul reprezintă accesul tuturor la justiție.

Dar astăzi reprezintă și mai mult.

Dreptul, mai complex decât a fost vreodată, este de asemenea, mai omniprezent decât în trecut. A pătruns adânc în întreprinderi, în familii, în cercurile sportive și în cele de distracție. Peste tot și fără încetare se aplică noi reguli, ni se impun noi obligații, impunându-ne să revizuiam activitățile noastre practice, să le îmbunătățim. Este, în special, dificil să anticipezi exact domeniul de aplicare, să determini măsura transformărilor care ne sunt impuse. Dar, de asemenea, să distingi oportunitățile pe care noile reguli le deschid.

Există aici un enorm factor de inegalitate. De o parte sunt cei puternici, care se pot înconjura cu numeroși consilieri, permițându-le să minimizeze costurile transformărilor impuse, câteodată chiar să scape și deseori să se folosească de ele. Și pe de altă parte sunt cei slabi, care suferă, se simt dezorientați și, de multe ori, marginalizați.

Un exemplu? Noile reguli europene asupra protecției datelor cu caracter personal au fost create pentru a proteja cetățenii contra intruziunilor cât mai puternice ale marilor întreprinderi în viața lor privată. La final, acestea din urmă au putut să pună în funcțiune proceduri informatizate, standardizate, care le permit să continue micul comerț fără dificultăți majore. Micile întreprinderi sunt cele care au fost constrânse să pună în funcțiune, cu mari cheltuieli, proceduri complicate, ele nefiind în centrul atenției Comisiei.

Cine poate restabili, măcar în parte, echilibrul? Cine poate sfătui în mod util cetățenii, întreprinderile, administrațiile, pentru ca dreptul să nu se transforme într-un mijloc de opresiune în mâinile celor puternici ci, din contră, un mijloc de emancipare a celor mai slabi?

Avocatul se numără, cu certitudine printre aceștia. Independența sa, obligația de respectare a secretului profesional deontologia (și în special regulile care interzic conflictul de interese) îl califică în mod special, chiar dacă există și alții, care în funcție de domeniile în care activează pot fi și ei calificați.

Este o miză fundamentală a societății. Să oferi fiecăruia posibilitatea de acces la drept, la tot dreptul, pentru a face din acesta un mijloc de egalitate, libertate, solidaritate, demnitate. Să împiedici ca dreptul să folosească doar celor bogați pentru a se îmbogăți, să sărăcească și să oprime pe cei mici.

Avocatul, alături de o femeie (sau un bărbat) o ajută pe aceasta (acesta) să stea în picioare.

De aceea, avocații trebuie apărați, Pentru că sunt în serviciul tuturor pentru a asigura această egalitate, acest echilibru.

Dictatorii au înțeles foarte bine acest lucru. Cel mai sigur indiciu al valorilor democratice ale unui regim este locul lăsat unui barou liber și independent. Abia instalată o

dictatură sau orice alt regim totalitar, puterea încearcă să pună botniță presei și baroului, să aservească magistratura. China, Iranul, Arabia și, recent, Turcia oferă exemple clare. Și, chiar în sânul Uniunii Europene, mai multe state cunosc derive periculoase: punerea sub tutelă a Curții Constituționale în Polonia, interzicerea oricărui sprijin pentru imigranți în Ungaria. Și în alte țări, măsuri mai puțin spectaculoase sunt puse în practică, ele urmărind același obiectiv de restrângere a libertăților.

Să fim atenți. Ceea ce a părut a fi dobândit ar putea să redevină o miză fundamentală, pentru care va trebui să ne luptăm din nou.

Avocații sunt în prima linie. În mod individual, prin intermediul barourilor și al organismelor reprezentative, în primul rând al CCBE, ei întreprind acțiuni pentru apărarea libertăților, asigurarea demnității cetățenilor, evitarea unor discriminări nejustificate.

Din acest motiv avem nevoie, în special, de o Convenție europeană a profesiei de avocat, pentru a putea dispune de un instrument puternic, direct aplicabil, care să permită protejarea avocaților, apărători ai drepturilor și libertăților.

Să apărăm avocații!

Să luptăm!

Pentru o Convenție europeană a profesiei de avocat

Laurent Pettiti,

Președinte al Grupului de lucru „Convenția Europeană a CCBE”

În 24 ianuarie 2018, parlamentarii reuniți în cadrul Adunării Parlamentare a Consiliului Europei au adoptat Recomandarea 2121 (2018) „Pentru o Convenție europeană a profesiei de avocat”.

Care sunt motivele pentru care transformarea unei norme neconstrângătoare într-un instrument obligatoriu, însoțit de un mecanism de control, ar fi o formulă corespunzătoare, cu o puternică valoare adăugată, de natură a garanta securitatea și independența, în momentul în care situația avocaților într-un mare număr de State membre ale Consiliului Europei este îngrijorătoare – minim 16 state recenzate – ținând cont de contribuția lor la protecția drepturilor omului și a Statului de drept, și presiunile, ale căror obiect îl formează deseori, în exercitarea profesiei, iar în cazurile cele mai rele, victime ale agresiunilor fizice, ale unor dispariții forțate sau de asasinat.

Cu ocazia celei de a 35-a sesiune a Consiliului Drepturilor Omului din iunie 2017, Adunarea a adoptat o rezoluție în 22 iunie 2017, îndemnând Statele să ia măsuri, în special să adopte o legislație națională în scopul prevederii existenței unor asociații profesionale ale avocaților, independente și autonome și al recunoașterii rolului fundamental pe care avocații îl joacă în apărarea respectării legii și a protecției drepturilor omului.

A) Necesitatea unei convenții se explică prin trei rațiuni principale:

În primul rând, avocații joacă un rol esențial între celelalte profesii, în măsura în care acționează în calitate de actori ai justiției și contribuie la protecția Statului de Drept prin apărarea libertăților și drepturilor fundamentale. Din această cauză, profesia de avocat poate forma obiectul unor presiuni considerabile din partea puterilor executive și legislative și, câteodată, a puterii judecătorești, cât și a unor actori din afara Statului. Iată motivul pentru care o Convenție europeană a profesiei de avocat este imperios necesară.

În al doilea rând, chiar dacă există diverse instrumente care recomandă protecția rolului avocaților, printre care Recomandarea nr. R(2000)21 a Comitetului de Miniștri ai Statelor membre (Recomandarea) privind exercitarea profesiei de avocat, atacurile continue la adresa rolului avocaților, în cei 17 ani ce au trecut de la adoptarea Recomandării și care s-au înmulțit în ultima vreme, arată că Recomandarea nu este întrutotul eficientă.

Astfel, în cursul ultimilor trei ani, CCBE însuși a atras atenția asupra situațiilor privind atacuri la adresa avocaților sau atingeri ale drepturilor avocaților, ceea ce a dovedit scrisorile transmise de CCBE referitoare la situațiile din următoarele țări: Bosnia-Herțegovina,

Georgia, Moldova, Ucraina, Turcia și Polonia. Mai mult decât apeluri pentru adoptarea unor mai bune practici, sunt necesare obligații de constrângere în scopul garantării protecției independentei profesiei de avocat și prin acestea, a Statului de Drept.

În al treilea rând, cu toate că o serie de drepturi legate de rolul avocaților în menținerea Statului de Drept sunt protejate prin CEDO, alte drepturi, identificate în Recomandare nu figurează în câmpul de aplicare al CEDO. Și aceste drepturi necesită un mecanism de protecție la nivel european, într-o manieră mai rapidă și imediată, decât cel prevăzut în CEDO.

Trebuie observat că noua Convenție, ca de altfel și Recomandarea anterioară, vor recunoaște obligațiile impuse avocaților precum și drepturile acestora. Aceasta reflectă faptul că rolul esențial al avocaților în administrarea justiției și în protecția Statului de Drept impune respectarea anumitor norme specifice profesiei de avocat.

B) Considerații de ordin teoretic și practic

1) Dacă jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (la Cour/ Curtea), recunoaște, începând cu hotărârea GOLDER, avocaților un « statut specific » și protejează, în special, secretul profesional al avocatului, libertatea de exprimare, confidențialitatea comunicării cu clienții proprii, **jurisprudența Curții păstrează o liniște relativă asupra locului avocatului ca actor al justiției în exercitarea profesiei.**

2) **În anumite State, jurisprudența Curții nu este sau este aplicabilă în mod incomplet și uneori tardiv.** Trebuie, în mod evident, epuizate toate remediile naționale înainte de a formula o plângere în fața Curții, pentru ca avocatul, care se autoestimează drept victimă a unei violări a Convenției de către statul al cărui cetățean este să poată obține o condamnare a statului și să își vadă drepturile recunoscute. Un simplu examen al jurisprudenței ne arată că deciziile Curții intervin după trecerea a mulți ani din momentul în care avocatul a fost victima unor violări care sunt sancționate. Dispoziții cu caracter sporit de constrângere (mai clare) ar permite acțiuni mai eficiente.

3) Convențiile Consiliului Europei sunt adoptate în scopul **armonizării legislațiilor naționale disparate sau câteodată al remedierii absenței legislației naționale.** Astfel, o Convenție a profesiei de avocat ar permite construirea unui soclu comun al apărării profesiei.

4) Drepturile nerecunoscute în recomandare nu sunt garanții exhaustive ale unei exercitări libere și independente a profesiei. Rolul esențial al avocatului, actor al justiției impune ca el să beneficieze de o protecție care să îi asigure independența, în special : protecția secretului profesional, în interesul clientului său, dreptul la libertatea de expresie, independența baroului sau a organizației profesionale..

5) **O Convenție va cuprinde angajamente clare și directe ale Statelor,** invocabile de către avocați în fața jurisdicțiilor naționale, permițând acestora să își exercite mandatul în condiții care corespund statutului de apărători ai justițiabililor și ai Statului de drept.

6) O Convenție va fi un mare **pas înainte pentru protecția drepturilor fundamentale ale cetățenilor.** Prin intermediul avocaților, drepturile cetățenilor, înainte de toate, vor fi cele protejate. Doar o profesie de avocat independentă poate să sfătuiască în libertate și poate

asigura apărarea cetățenilor în fața jurisdicțiilor, contribuind astfel la buna funcționare a administrării justiției.

Convenția va avea deci o valoare adăugată incontestabilă, ca prim instrument internațional de natură a garanta rolul esențial al avocatului, actor al justiției și al Statului de Drept, nu numai în activitatea judiciară dar și în cea de sfătuitor, în interesul exclusiv al justițiabilului.

**Documente adoptate
în cadrul reuniunii Comitetului Permanent
al Consiliului Barourilor Europene (CCBE),
20 octombrie 2017**

Contribuția Consiliului Barourilor Europene (CCBE) la redactarea și adoptarea unei viitoare convenții a Consiliului Europei referitoare la profesia de avocat

CCBE lucrează în strânsă colaborare cu Consiliul Europei în anumite domenii, în special în calitate de membru al Conferinței organizațiilor internaționale nonguvernamentale, de observator pe lângă Comisia Europeană Pentru Eficacitatea Justiției (CEPEJ) și Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni, precum și în cadrul unui număr de comitete și grupuri redacționale care se ocupă cu viitorul Convenției Europene a Drepturilor Omului, migrație și libertatea de expresie.

CCBE susține activitatea actuală a Consiliului Europei referitoare la elaborarea unei convenții asupra profesiei de avocat și salută propunerea din 13 octombrie 2016, semnată de mai mulți membri ai Adunării Parlamentare a Consiliului Europei (APCE) prin care Comitetul Miniștrilor este îndemnat să inițieze lucrările de redactare a unei convenții privind profesia de avocat.

CCBE estimează că un astfel de instrument se dovedește a fi indispensabil în scopul de a răspunde atacurilor îndreptate împotriva rolului avocaților, care au cunoscut o amplificare în ultimii ani, astfel cum se subliniază în propunerea de rezoluție din 29 iunie 2017 asupra principiilor și garanțiilor avocaților, semnată de mai mulți membri ai APCE. Prezenta contribuție explică necesitatea unei astfel de convenții și domeniile în care un astfel de instrument este aplicabil.

1. Trei motive care explică necesitatea unei Convenții

În primul rând, avocații joacă un rol esențial între celelalte profesii, în măsura în care acționează în calitate de actori ai justiției și contribuie la protecția Statului de drept prin apărarea libertăților și drepturilor fundamentale. Din această cauză, profesia de avocat poate forma obiectul unor presiuni considerabile din partea puterilor executive și legislative și, câteodată, a puterii judecătorești, cât și a unor actori din afara Statului. Iată motivul pentru care o convenție europeană a profesiei de avocat este imperios necesară. În al doilea rând, chiar dacă există diverse instrumente care recomandă protecția rolului avocaților, printre care Recomandarea Nr. R(2000)21 Comitetului de Miniștri ai Statelor membre (Recomandarea) privind exercitarea profesiei de avocat, atacurile continue la adresa rolului avocaților, în cei 17 ani ce au trecut de la adoptarea Recomandării și care sau înmulțit în ultima vreme, arată că Recomandarea nu este întrutotul eficace.

Astfel, în cursul ultimilor trei ani, CCBE însuși a atras atenția asupra situațiilor privind atacuri la adresa avocaților sau atingeri ale drepturilor avocaților, ceea ce au dovedit scrisorile transmise de CCBE referitoare la situațiile din următoarele țări: BosniaHerțegovina, Georgia, Moldova, Ucraina, Turcia și Polonia. Mai mult decât apeluri pentru adoptarea unor mai bune practici, sunt necesare obligații de constrângere în scopul garantării protecției independenței profesiei de avocat și prin acestea, a Statului de drept.

În al treilea rând, cu toate că o serie de drepturi legate de rolul avocaților în menținerea Statului de drept sunt protejate prin CEDO, alte drepturi, identificate în Recomandare nu figurează în câmpul de aplicare al CEDO. Și aceste drepturi necesită un mecanism de protecție la nivel european, într-o manieră mai rapidă și imediată, decât cel prevăzut în CEDO.

Trebuie observat că noua Convenție, ca de altfel și Recomandarea anterioară, vor recunoaște și obligațiile impuse avocaților precum și drepturile acestora. Aceasta reflectă faptul că rolul esențial al avocaților în administrarea justiției și în protecția Statului de drept impune respectarea anumitor norme specifice profesiei de avocat.

2. Recomandarea ca temei al câmpului de aplicare a Convenției Recomandarea reprezintă un excelent punct de plecare pentru elaborarea unei propuneri privind o Convenție europeană referitoare la profesia de avocat. Este vorba despre un instrument internațional care a primit deja suficientă susținere în cadrul Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei în anul 2000, pentru a fi adoptat ca recomandare adresată guvernelor Statelor membre. Unele dintre prevederile sale sunt efectiv garantate prin articolele 6, 8 și 10 din CEDO, ceea ce nu trebuie modificat.

Experiența avocaților, acumulată în perioada scursă a demonstrat că alte prevederi vizând apărarea statului de drept necesită o consolidare printr-un instrument obligatoriu, mai curând decât să rămână recomandări. Conținutul acestor drepturi a fost dezvoltat în Carta principiilor fundamentale ale CCBE din 24 noiembrie 2006 și care ar trebui reflectate în Convenție. Viitoarea Convenție ar constitui o nouă etapă în direcția protecției efective a Statului de drept. Adoptarea unei proceduri adecvate de transpunere în practică va servi la consacrarea protejării acestor drepturi la nivel european. Experiența demonstrată în aplicarea Recomandării arată că o simplă enunțare nu este suficientă. Este necesar un mecanism rapid de punere în aplicare la scară europeană pentru asigurarea unei conformități plenare la scară națională. De altfel, acest mecanism la scară europeană nu trebuie să ignore sau să diminueze protecția oferită prin CEDO și, în mod special, să nu repete sau să creeze dificultăți cu ocazia examinării de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului a diverselor modalități de punere în aplicare a CEDO.

În afară de cele expuse anterior, dacă viitoarea Convenție va fi una "deschisă", adică deschisă aderării de către State non membre ale Consiliului Europei, textul va fi de natură să lărgască perimetrul teritorial al protejării efective a Statului de drept către alte state care împărtășesc aceleași valori.

CCBE consideră, pe cale de consecință că această Convenție trebuie modelată având în vedere domeniul de aplicare al Recomandării. Drepturile cuprinse în Recomandare care figurează în mod expres în termenii articolelor 6 și 8 ale CEDO nu trebuie repetate în corpul Convenției, dar ar trebui evocate în preambul. Convenția trebuie să se concentreze asupra exprimării concrete a drepturilor restante din Recomandare care contribuie la protejarea efectivă a Statului de drept, dar care nu au fost exprimate sub forma unor obligații cu caracter de constrângere. Convenția trebuie, printre altele, să prevadă un mecanism de punere în aplicare rapid și practic de natură a permite controlul respectării acestor drepturi la scară europeană.

Trei probleme cheie necesită o atenție specială în procesul de transpunere a Recomandării într-o Convenție obligatorie :

- a. întinderea și domeniul secretului profesional ;
- b. domeniul definiției calității de „avocat”, beneficiar al protecției drepturilor prevăzute în Convenție ;
- c. rolul și protecția din partea organismelor profesionale (distincte de asociații), așa cum sunt ele evocate în Recomandare.

3. Propunerea privind conținutul Convenției În consecință, se propune ca această Convenție să se întemeieze, în principal, pe conținutul următoarelor principii care figurează actualmente în Recomandarea Consiliului Europei Nr. R(2000)21:

A. Principii generale referitoare la libertatea exercitării profesiei (Principiul I al Recomandării)

1. Secretul profesional, determinant în exercitarea profesiei de avocat, trebuie garantat.
2. Trebuie luate toate măsurile necesare pentru a respecta, proteja și promova libertatea de exercitare a profesiei de avocat, fără discriminare sau intervenție nejustificată a autorităților ori a publicului, în lumina dispozițiilor pertinente din CEDO.
3. Deciziile privind autorizarea exercitării profesiei trebuie luate de o autoritate independentă. Aceste decizii trebuie să poată fi atacate în fața unui tribunal independent și imparțial.
4. Avocații nu trebuie să sufere sau să fie amenințați cu suportarea unor sancțiuni sau să facă obiect al vreunei presiuni de orice natură, atâta vreme cât acționează în conformitate cu deontologia lor profesională.

5. Trebuie luate toate măsurile necesare pentru a se veghea la respectarea secretului profesional al relațiilor dintre avocați și clienți.

B. Rolul și obligațiile avocaților (Principiul III al Recomandării)

1. Uniunile de barouri sau alte asociații profesionale trebuie să stabilească reguli și coduri deontologice și trebuie să vegheze ca avocații să apere drepturile și interesele legitime ale clienților lor în totală independență, cu diligență și echitate.

2. Avocații trebuie să respecte secretul profesional conform legislației interne, regulilor și deontologiei profesionale. Orice violare a secretului profesional, fără consimțământul clientului trebuie să facă obiect al unor sancțiuni corespunzătoare.

3. Obligațiile avocaților față de clienții lor sunt:

- a. De a îi sfătui cu privire la drepturile și obligațiile ce le revin cât și cu privire la soluția probabilă și consecințele speței, inclusiv la costurile financiare;
- b. Să depună toate eforturile în vederea unei soluții amiabile;
- c. Să ia măsurile legale necesare pentru protecția, respectarea și punerea în practică a drepturilor și intereselor clienților;
- d. Să prevină conflictele de interese.

4. Avocații trebuie să respecte autoritatea judiciară și să își exercite funcția în fața tribunalelor în conformitate cu legislația și cu alte reguli naționale cât și cu deontologia propriei profesii. Orice abținere din partea avocaților în exercitarea activității profesionale trebuie să evite crearea unor prejudicii intereselor clienților sau ale altor persoane care au nevoie de serviciile lor.

C. Organisme profesionale (Principiul V al Recomandării)

1. Barourile ori alte organisme profesionale trebuie să fie organe autoreglementate și independente față de autorități și față de public.

2. Înscrierea într-un astfel de barou sau de organism este obligatorie.

3. Avocații trebuie să fie autorizați și încurajați să creeze și să devină membri ai organismelor profesionale locale, naționale și internaționale care, singure sau împreună, au drept sarcină de a îmbunătăți deontologia și de a salvagarda independența și interesele avocaților.

4. Rolul barourilor sau al altor organisme profesionale în protejarea membrilor lor și în apărarea independenței lor față de orice restricționare sau ingerință nejustificată trebuie respectat.

D. Accesul oricărei persoane la serviciile unui avocat (Principiul IV al Recomandării)

1. Trebuie luate toate măsurile care să asigure un acces efectiv al oricărei persoane la serviciile juridice furnizate de avocați independenți.

2. Guvernele Statelor membre trebuie să vegheze, atunci când este necesar, ca serviciile juridice furnizate de avocați să fie accesibile persoanelor vulnerabile, persoanelor cu o situație economică vulnerabilă, cât și celor privați de libertate.

3. Obligațiile avocaților față de clientul lor nu trebuie să fie afectate de faptul că sunt remunerați, în total sau în parte din fonduri publice.

E. Pregătirea juridică, pregătirea continuă și accesul la profesia de avocat (Principiul V al Recomandării)

1. Pregătirea juridică, pregătirea continuă cât și accesul la exercitarea profesiei de avocat nu pot fi refuzate vreunei persoane pentru motive discriminatorii cum ar fi sexul, preferințele sexuale, rasa, culoarea, religia, opiniile politice sau orice altă opinie, originea etnică sau socială, apartenența la o minoritate națională, averea, sau incapacitatea fizică.

2. Trebuie luate toate măsurile necesare pentru a garanta un înalt nivel de pregătire profesională și pentru asigurarea pregătirii profesionale continue a avocaților.

F. Măsuri disciplinare (Principiul VI al Recomandării)

1. Atunci când avocații nu respectă deontologia propriei profesii, prevăzută în coduri deontologice adoptate de asociațiile barourilor sau de alte organisme profesionale ori în

legislație, este cazul să fie luate măsuri corespunzătoare, inclusiv declanșarea unor proceduri disciplinare.

2. Barourile sau alte organisme profesionale trebuie să poarte răspunderea unor proceduri disciplinare care îi privesc pe avocați.

3. Procedurile disciplinare trebuie să se desfășoare în plin respect al regulilor și principiilor conținute în Convenția Europeană a Drepturilor Omului și în Recomandările CCBE privitoare la procedura disciplinară a profesiei de avocat (2007), inclusiv dreptul avocatului la desfășurarea procedurii și de a dispune de un recurs jurisdicțional.

4. Principiul proporționalității trebuie respectat în alegerea sancțiunilor pentru abaterile disciplinare comise de avocați. Dat fiind faptul că aceste principii se bazează pe “Principiile” Recomandării, termenele lor trebuie adaptate astfel încât să impună obligații în sarcina autorităților statale.

4. Evitarea repetiției: nu este necesară reiterarea în noua Convenție a drepturilor consacrate în CEDO

Recomandarea este mai cuprinzătoare decât ar trebui să fie Convenția, ținând cont de faptul că anumite drepturi conținute în Recomandare sunt protejate prin dispozițiile obligatorii ale CEDO. Aceste drepturi nu trebuie repetate, dar Convenția nici nu poate să le ignore.

CCBE consideră deci că aceste principii enunțate în Recomandare nu trebuie transpuse în Convenție. În schimb, aceste principii și caracterul lor obligatoriu, astfel cum au fost interpretate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, trebuie reiterate și evocate în preambulul Convenției.

5. Obligațiile cu caracter de constrângere necesită un mecanism de punere în Aplicare Succesul limitat al Recomandării în privința asigurării unei protecții eficace a drepturilor avocaților relevă necesitatea unor angajamente cu caracter coercitiv. În afara obligațiilor garantate de CEDO, sunt necesare dispoziții suplimentare pentru protecția avocaților în exercitarea funcției lor de reprezentare a clienților, de manieră efectivă și independentă, în scopul salvagădării drepturilor lor și al garantării Statului de drept, elemente pe care Convenția europeană a profesiei de avocat trebuie să le cuprindă.

6. Mecanismul european de transpunere în practică: rapid, simplu și reactiv – în primul rând, utilizarea petițiilor adresate APCE care privesc problemele naționale nesoluționate, atunci când protecția impusă de convenție nu este suficientă, și – în al doilea rând, un sistem de raportare anuală către un comitet de experți, desemnat de Comitetul Miniștrilor pentru a urmări răspunsurile naționale la problemele ridicate.

Mecanismul de protecție al CEDO este exemplar, dar impropriu unei duplicări.

Aspectele ce țin de costuri și celeritate pledează în favoarea unui răspuns mai rapid și mai orientat din punct de vedere politic, asociat unui sistem regulat de rapoarte naționale

adresat unui comitet permanent de experți, care va deveni un referențial de bune practice cât și un mecanism de verificare sistematic și regulat.

Această abordare ar permite și o identificare a domeniilor din practica națională care ar putea beneficia de contribuția altor state membre ale Consiliului Europei oferind expertiză asupra bunelor practici în materie. Astfel, o convenție a profesiei de avocat, asociată cu un astfel de mecanism european de transpunere în practică ar permite, grație unei experiențe partajate, remedierea unor lacune în ce privește transpunerea efectivă în practică a Statului de drept în plan național. Având în vedere că normele în materie nu sunt nici controversate, nici complexe, Convenția ar trebui să cuprindă un mecanism de urmărire rapid, public și simplu, întemeiat pe publicitate, de identificare a disfuncționalităților. Convenția va trebui să se sprijine pe structurile instituționale existente în cadrul Consiliului Europei. Această abordare ar fi într-adevăr economică și rapidă pentru a institui și menține un sistem de protecție care se dovedește necesar din cauza unor limite ale Recomandării în termeni de eficacitate.

7. Concluzii

Există deci argumente convingătoare pentru ca o Convenție europeană privind profesia de avocat să stabilească obligații cu caracter de constrângere în protecția drepturilor prevăzute în Recomandare, care nu sunt reflectate în CEDO.

Mecanismul de transpunere în practică trebuie să fie rapid, simplu și eficient. Cele două componente ale sale sunt, în primul rând, un sistem de petiții adresate unui comitet al APCE, ale cărei reuniuni periodice și angajamentul politic oferă un mijloc potențial de rezolvare a problemelor naționale la nivel european și, în al doilea rând o abordare ad hoc, completat printr-un sistem de raport anual încredințat unui grup de experți, desemnat de Comitetul Miniștrilor Consiliului Europei, care ar primi și evalua rapoartele asupra practicii diverselor state.

În fine, propunerea privind caracterul deschis al Convenției, ceea ce ar permite ratificarea și de către alte state din afara Consiliului Europei oferă posibilitatea de a extinde bunele practici în aceste domenii vitale ale protecției Statului de drept, în primul rând în bazinul mediteranean.

O Convenție europeană asupra profesiei de avocat este un proiect așteptat de mult timp care justifică sprijinul total al CCBE și aprobarea sa de către Comisia Pentru Probleme Juridice și Drepturile Omului a APCE, APCE cât și de către Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei.

II. Declarația CCBE privind secretul profesional/privilegiul profesional Juridic (LPP)

Consiliul Barourilor Europene (CCBE) reprezintă barourile și societățile de drept în 45 de țări, și prin intermediul acestora, peste 1 milion de avocați europeni. CCBE este recunoscută drept vocea profesiei juridice europene, reprezentând barourile și societățile de drept europene în interesul lor comun în fața instituțiilor europene și a altor instituții internaționale. Reglementarea profesiei, apărarea statului de drept, a drepturilor omului și a valorilor democratice sunt cele mai importante misiuni ale CCBE. Domeniile de interes special includ dreptul de acces la justiție, digitalizarea proceselor juridice, dezvoltarea statului de drept și protecția clientului prin promovarea și apărarea valorilor fundamentale ale profesiei.

CCBE a fost avertizată de membrii săi în legătură cu încălcările din mai multe state membre, care pun în pericol confidențialitatea legată de relația dintre clienți și avocații acestora. Protecția confidențialității comunicărilor dintre clienți și avocații acestora rezultă din drepturile procesuale ale clienților sau din obligația secretului profesional care este impusă avocaților și care creează o relație de confidențialitate profesională.

Fără a detalia aceste încălcări, considerăm că acestea au trei cauze principale:

- fie, avocatul este asociat în mod direct cu clientul, ale cărui practici și activități trebuie să fie dezvăluite cu orice preț. În unele țări, avocații sunt considerați complici ai clienților lor;

- fie, în aceste vremuri de combatere a criminalității organizate și a terorismului, se confiscă orice posibilitate de a găsi „părțile vinovate”, inclusiv prin încălcarea relației de confidențialitate profesională dintre avocați și clienți;

- și, în cazul unei noi tendințe grave, avocații care acționează ca și consilieri juridici sau întocmesc acte juridice, ar putea fi invitați să raporteze unei anumite autorități administrative sau fiscale comportamentul anumitor clienți sau servicii solicitate de aceștia pe motive de origine suspectă de fonduri sau scheme de planificare fiscală „agresivă”.

Prin urmare, Consiliul Barourilor Europene dorește să reitereze cu fermitate următoarele principii de bază.

Printre alte valori etice, cum ar fi independența sau evitarea conflictelor de interese, privilegiul avocat-client este un principiu absolut esențial fără de care nu ar exista o protecție corespunzătoare a clientului și fără de care avocatul nu și-ar putea exercita profesia.

Relația de confidențialitate profesională (secretul profesional) a avocaților acoperă tot ceea ce clientul trebuie să îi încredințeze, sub orice formă, avocatului, pentru a fi cât mai bine consiliat și apărut.

Contrar unei concepții greșite, general acceptată, secretul profesional nu are rolul de a proteja avocații, ci de a proteja exclusiv clienții.

Într-adevăr, odată ce clientul intră într-un cabinet de avocatură, el are garanția că i se permite să dezvăluie totul avocatului. Cu această condiție, avocatul îl poate consilia sau îl poate reprezenta cel mai bine. Este imposibil ca avocatul să ofere astfel de consultanță sau reprezentare dacă clientul, din teama unei eventuale încălcări a unei astfel de confidențialități, se abține de la furnizarea anumitor informații avocatului său.

Nu este posibil să se furnizeze consultanță completă sau apărare solidă pe baza informațiilor parțiale și, prin urmare, insuficiente.

Deci, această relație de confidențialitate este esențială în statul de drept și nu poate exista un proces echitabil în lipsa acesteia.

Această garanție absolută a încrederii face ca relația de confidențialitate să fie una dintre pietrele de temelie ale libertății individuale într-o societate democratică. De asemenea, aceasta contribuie la buna administrare a justiției, în interesul general al societății, pe de o parte, și protecția libertăților individuale, inclusiv dreptul la apărare, pe de altă parte.

Obligația de a păstra confidențialitatea informațiilor clientului se aplică și avocaților, deoarece reglementarea profesiei îi supune pe aceștia unui cod strict de conduită prin care

avocații care își sfătuiesc clientul împotriva legii și, astfel, împotriva societății, nu numai că pun în pericol propria lor responsabilitate profesională, dar, de asemenea, riscă să suporte sancțiuni disciplinare, dintre care cea mai gravă este excluderea din barou. În plus, în anumite jurisdicții, avocații ar putea să se supună unor acuzații penale pentru trădarea secretului profesional, agravat de faptul că ei înșiși sunt profesioniști în domeniul juridic.

Prin însăși natura obligației, avocații sunt destinatarii comunicărilor confidențiale ale clienților lor. Fără garanția confidențialității, nu poate exista nicio încredere. Menținerea acestor comunicări confidențiale este astfel recunoscută ca o datorie principală și fundamentală a avocaților.

„Obligația de confidențialitate a avocatului servește interesul administrării justiției, precum și interesul clientului. Prin urmare, are dreptul la o protecție specială de către stat” (articolul 2.3.1 din Codul de conduită pentru avocații europeni).

Aceasta este cea mai bună definiție. În prezent însă secretul profesional necesită o protecție suplimentară și îmbunătățită.

**Demersurile UNBR privind adoptarea Convenției Europene
privind profesia de avocat
de către Comitetul de Miniștri,
la recomandarea Adunării Parlamentare a Consiliului Europei**

- **Scrisoare** adresată de UNBR Ministerului Justiției referitor la Recomandarea Adunării Parlamentare CE nr. 2121 din data de 24 ianuarie 2018 pentru elaborarea unei Convenții Europene privind profesia de avocat;
- **Scrisoare** adresată de UNBR Ministerului Afacerilor Externe referitor la Recomandarea Adunării Parlamentare CE nr. 2121 din data de 24 ianuarie 2018 pentru elaborarea unei Convenții Europene privind profesia de avocat;
- **Recomandarea 2121** din data de 24 ianuarie 2018 pentru elaborarea unei Convenții Europene privind profesia de avocat;
- **Documente** adoptate în cadrul reuniunii Comitetului Permanent al CCBE în 20 octombrie 2017 pentru elaborarea unei Convenții Europene privind profesia de avocat.

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

6-CI-2018

București, 14 februarie 2018

Domnului Tudorel TOADER
Ministrul Justiției

Stimate domnule Ministru,

La 24 ianuarie 2018, Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei (the Parliamentary Assembly of the Council of Europe (PACE)) a adoptat cu o majoritate largă o recomandare prin care se solicita Comitetului de Miniștri să elaboreze și să adopte o Convenție Europeană privind profesia de avocat, inclusiv un mecanism de control eficient. PACE propune, de asemenea, instituirea unui mecanism de avertizare rapidă pentru a răspunde la amenințările imediate la adresa siguranței și independenței avocaților și la capacitatea lor de a-și îndeplini eficient obligațiile profesionale, după modelul platformei Consiliului Europei pentru promovarea protecției jurnalismului și a siguranței jurnaliștilor.

Această propunere are un puternic sprijin din partea Uniunii Naționale a Barourilor din România, și este susținută de asemenea de Consiliul Barourilor și Societăților de Drept din Europa (CCBE), care reprezintă barourile și societățile de drept din 45 de țări, și prin intermediul acestora mai mult de 1 milion de avocați europeni.

Barourile europene și societățile de drept consideră că există trei motive principale pentru care este necesară o Convenție Europeană privind profesia de avocat:

În primul rând, avocații au un rol esențial în rândul profesiilor ca actori importanți în sistemul de justiție, prin contribuția lor la protejarea statului de drept, asigurarea accesului la justiție pentru cetățeni și pentru protejarea drepturilor și libertăților acestora fundamentale. Din același motiv, profesia de avocat poate fi supusă unei presiuni considerabile din partea puterilor executive și legislative, precum și uneori din partea sistemului judiciar și a actorilor neguvernamentali.

În al doilea rând, deși există diverse instrumente care asigură protecția rolului avocaților, în special includerea recomandării nr. R (2000) 21 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind libertatea de exercitare a profesiei de avocat ("Recomandarea"), continuarea atacurilor asupra rolului avocaților în cei șaptesprezece ani de la adoptarea Recomandării, atacuri care au escaladat recent, arată că Recomandarea nu a fost pe deplin eficientă. Astfel, numai în ultimii trei ani, CCBE a atras atenția asupra cazurilor referitoare la atacurile împotriva avocaților sau la violarea drepturilor avocaților, a se vedea de exemplu principalele scrisori trimise de CCBE cu privire la situația din Bosnia Herțegovina¹, Georgia², Moldova³, Ucraina⁴, Turcia⁵ și Polonia⁶.

¹ Bosnia Herțegovina – Violența contra avocaților a se vedea scrisoarea CCBE din martie 2015, scrisoarea CCBE din februarie 2017, și protejarea profesiei juridice a se vedea scrisoarea CCBE din martie 2017.

Respectarea obligațiilor, mai degrabă decât îndemnurile la cele mai bune practici, sunt necesare pentru a asigura protecția independenței profesiei de avocat și, prin aceasta, a statului de drept.

În al treilea rând, deși Convenția Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) protejează diverse drepturi critice asociate cu rolul avocaților în menținerea statului de drept și ar trebui să continue să facă acest lucru fără amendamente, alte drepturi identificate în Recomandare sunt în afara domeniului de aplicare CEDO. Avocații au nevoie de un mecanism de protecție la nivel european într-o formă mai simplă, mai rapidă și imediată decât CEDO, care, desigur, nu ar trebui să fie subminată.

Raportul adoptat în unanimitate de către Consiliul pentru afaceri juridice și drepturile omului al PACE la 12 decembrie 2017 a subliniat rolul esențial al avocaților în asigurarea respectării drepturilor omului și a statului de drept, și și-a exprimat profunda îngrijorare că hărțuirea, amenințările și atacurile împotriva avocaților continuă să apară în multe state membre ale Consiliului Europei și chiar în unele țări să crească ca număr. Prin urmare, doamna Sabien Lahaye-Battheu raportor al Comisiei pentru afaceri juridice și drepturile omului al PACE, a subliniat necesitatea unui instrument obligatoriu în acest domeniu, sub forma unei convenții care ar trebui să se bazeze pe Recomandarea nr. R (2000) 21 a Comitetului de Miniștri, și care să țină seamă de standardele și evoluțiile ulterioare din contextul juridic înconjurător.

Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei va avea la dispoziție șase luni pentru a răspunde recomandării PACE. Înainte de a lua o decizie, Comitetul de Miniștri a solicitat, la 7 februarie 2018, comentarii din partea Comitetului Director pentru Drepturile Omului (the Steering Committee for Human Rights (CDDH)), a Comitetului European pentru Cooperare Juridică (the European Committee on Legal Co-operation (CDCJ)), a Comitetului European pentru Probleme Criminale (the European Committee on Crime Problems (CDPC)) și a Comisiei Europene pentru Eficiența Justiției (the European Commission for the Efficiency of Justice (CEPEJ)). Termenul limită de prezentare a comentariilor expiră la 21 martie 2018.

Vă rog să susțineți această inițiativă de mare anvergură, care, dacă va fi adoptată, va reprezenta un important pas înainte în apărarea drepturilor omului și a statului de drept.

Rămân la dispoziția dumneavoastră dacă aveți întrebări.

av.dr. Gheorghe FLOREA
Președinte
Uniunea Națională a Barourilor din România

² Georgia – atacuri împotriva avocaților/ violarea drepturilor avocaților a se vedea scrisoarea CCBE din mai 2015; scrisoarea CCBE din aprilie 2017, dreptul la un proces echitabil (a se vedea scrisoarea CCBE din februarie 2017).

³ Moldova – a se vedea scrisoarea CCBE din aprilie 2015 (reprezentarea în procedurile judiciare), scrisoarea CCBE din ianuarie 2017 (încălcarea drepturilor avocaților)

⁴ Ucraina – a se vedea scrisoarea CCBE din martie 2016 (drepturile publicului), aprilie 2016 (uciderea avocaților), scrisoarea CCBE din aprilie 2016 (încălcarea drepturilor avocaților), scrisoarea CCBE din februarie 2017 (detenția administrativă a avocatului); scrisoarea CCBE din martie 2017 (uciderea avocaților).

⁵ Declarația comună a avocaților, judecătorilor și jurnaliștilor cu privire la represiunea continuă în domeniul statului de drept în Turcia, 5 aprilie 2017; Comunicatul de presă privind represiunea continuă în domeniul statului de drept în Turcia, 12 decembrie 2016; precum și mai multe scrisori în sprijinul avocaților arestați, consultați site-ul CCBE: <http://www.ccbe.eu/documents/defence-of-the-defenders/>

⁶ Polonia - Scrisoarea CCBE din iulie 2017 privind amendamentele adoptate la Legea poloneză privind Consiliul Național al Judecății și Actul normativ - Legea privind organizarea instanțelor comune

UNIUNEA NAȚIONALĂ A BAROURILOR DIN ROMÂNIA

THE NATIONAL ASSOCIATION OF THE ROMANIAN BARS

L'UNION NATIONALE DES BARREAUX DE ROUMANIE

6-CI-2018

București, 14 februarie 2018

Domnului Teodor MELEȘCANU
Ministrul Afacerilor Externe

Stimate domnule Ministru,

La 24 ianuarie 2018, Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei (the Parliamentary Assembly of the Council of Europe (PACE)) a adoptat cu o majoritate largă o recomandare prin care se solicita Comitetului de Miniștri să elaboreze și să adopte o Convenție Europeană privind profesia de avocat, inclusiv un mecanism de control eficient. PACE propune, de asemenea, instituirea unui mecanism de avertizare rapidă pentru a răspunde la amenințările imediate la adresa siguranței și independenței avocaților și la capacitatea lor de a-și îndeplini eficient obligațiile profesionale, după modelul platformei Consiliului Europei pentru promovarea protecției jurnalismului și a siguranței jurnaliștilor.

Această propunere are un puternic sprijin din partea Uniunii Naționale a Barourilor din România, și este susținută de asemenea de Consiliul Barourilor și Societăților de Drept din Europa (CCBE), care reprezintă barourile și societățile de drept din 45 de țări, și prin intermediul acestora mai mult de 1 milion de avocați europeni.

Barourile europene și societățile de drept consideră că există trei motive principale pentru care este necesară o Convenție Europeană privind profesia de avocat:

În primul rând, avocații au un rol esențial în rândul profesiilor ca actori importanți în sistemul de justiție, prin contribuția lor la protejarea statului de drept, asigurarea accesului la justiție pentru concetățeni și pentru protejarea drepturilor și libertăților acestora fundamentale. Din același motiv, profesia de avocat poate fi supusă unei presiuni considerabile din partea puterilor executive și legislative, precum și uneori din partea sistemului judiciar și a actorilor neguvernamentali.

În al doilea rând, deși există diverse instrumente care asigură protecția rolului avocaților, în special includerea recomandării nr. R (2000) 21 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind libertatea de exercitare a profesiei de avocat ("Recomandarea"), continuarea atacurilor asupra rolului avocaților în cei șaptesprezece ani de la adoptarea Recomandării, atacuri care au escaladat recent, arată că Recomandarea nu a fost pe deplin eficientă. Astfel, numai în ultimii trei ani, CCBE a atras atenția asupra cazurilor referitoare la atacurile împotriva avocaților sau la violarea drepturilor avocaților, a se vedea de exemplu principalele scrisori trimise de CCBE cu privire la situația din Bosnia Herțegovina¹, Georgia², Moldova³, Ucraina⁴, Turcia⁵ și Polonia⁶.

¹ Bosnia Herțegovina – Violența contra avocaților a se vedea scrisoarea CCBE din martie 2015, scrisoarea CCBE din februarie 2017, și protejarea profesiei juridice a se vedea scrisoarea CCBE din martie 2017.

Respectarea obligațiilor, mai degrabă decât îndemnurile la cele mai bune practici, sunt necesare pentru a asigura protecția independenței profesiei de avocat și, prin aceasta, a statului de drept.

În al treilea rând, deși Convenția Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) protejează diverse drepturi critice asociate cu rolul avocaților în menținerea statului de drept și ar trebui să continue să facă acest lucru fără amendamente, alte drepturi identificate în Recomandare sunt în afara domeniului de aplicare CEDO. Avocații au nevoie de un mecanism de protecție la nivel european într-o formă mai simplă, mai rapidă și imediată decât CEDO, care, desigur, nu ar trebui să fie subminată.

Raportul adoptat în unanimitate de către Consiliul pentru afaceri juridice și drepturile omului al PACE la 12 decembrie 2017 a subliniat rolul esențial al avocaților în asigurarea respectării drepturilor omului și a statului de drept, și și-a exprimat profunda îngrijorare că hărțuirea, amenințările și atacurile împotriva avocaților continuă să apară în multe state membre ale Consiliului Europei și chiar în unele țări să crească ca număr. Prin urmare, doamna Sabien Lahaye-Battheu raportor al Comisiei pentru afaceri juridice și drepturile omului al PACE, a subliniat necesitatea unui instrument obligatoriu în acest domeniu, sub forma unei convenții care ar trebui să se bazeze pe Recomandarea nr. R (2000) 21 a Comitetului de Miniștri, și care să țină seamă de standardele și evoluțiile ulterioare din contextul juridic înconjurător.

Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei va avea la dispoziție șase luni pentru a răspunde recomandării PACE. Înainte de a lua o decizie, Comitetul de Miniștri a solicitat, la 7 februarie 2018, comentarii din partea Comitetului Director pentru Drepturile Omului (the Steering Committee for Human Rights (CDDH)), a Comitetului European pentru Cooperare Juridică (the European Committee on Legal Co-operation (CDCJ)), a Comitetului European pentru Probleme Criminale (the European Committee on Crime Problems (CDPC)) și a Comisiei Europene pentru Eficiența Justiției (the European Commission for the Efficiency of Justice (CEPEJ)). Termenul limită de prezentare a comentariilor expiră la 21 martie 2018.

Vă rog să susțineți această inițiativă de mare anvergură, care, dacă va fi adoptată, va reprezenta un important pas înainte în apărarea drepturilor omului și a statului de drept.

Rămân la dispoziția dumneavoastră dacă aveți întrebări.

Cu stimă,

av.dr. Gheorghe FLOREA
Președinte
Uniunea Națională a Barourilor din România

² Georgia – atacuri împotriva avocaților/ violarea drepturilor avocaților a se vedea scrisoarea CCBE din mai 2015; scrisoarea CCBE din aprilie 2017, dreptul la un proces echitabil (a se vedea scrisoarea CCBE din februarie 2017).

³ Moldova – a se vedea scrisoarea CCBE din aprilie 2015 (reprezentarea în procedurile judiciare), scrisoarea CCBE din ianuarie 2017 (încălcarea drepturilor avocaților)

⁴ Ucraina – a se vedea scrisoarea CCBE din martie 2016 (drepturile publicului), aprilie 2016 (uciderea avocaților), scrisoarea CCBE din aprilie 2016 (încălcarea drepturilor avocaților), scrisoarea CCBE din februarie 2017 (detenția administrativă a avocatului); scrisoarea CCBE din martie 2017 (uciderea avocaților).

⁵ Declarația comună a avocaților, judecătorilor și jurnaliștilor cu privire la represiunea continuă în domeniul statului de drept în Turcia, 5 aprilie 2017; Comunicatul de presă privind represiunea continuă în domeniul statului de drept în Turcia, 12 decembrie 2016; precum și mai multe scrisori în sprijinul avocaților arestați, consultați site-ul CCBE: <http://www.ccbe.eu/documents/defence-of-the-defenders/>

⁶ Polonia - Scrisoarea CCBE din iulie 2017 privind amendamentele adoptate la Legea poloneză privind Consiliul Național al Judecății și Actul normativ - Legea privind organizarea instanțelor comune

ANEXĂ

Recomandarea adoptată de Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei la 24 ianuarie 2018

RECOMANDAREA 2121 (2018)¹ - versiune provizorie**Cazul de elaborare a unei Convenții Europene privind profesia de avocat**

Autor: Adunarea Parlamentară

1. Adunarea Parlamentară este de acord cu opinia Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO) că rolul specific al avocaților le conferă o poziție centrală în administrarea justiției, ca protagoniști și intermediari între public și instanțe. Aceștia joacă un rol-cheie în asigurarea faptului că instanțele, ale căror misiuni sunt fundamentale într-un stat de drept, se bucură de încrederea publică. Pentru publicul să aibă încredere în administrarea justiției, trebuie să aibă încredere în capacitatea profesiei de avocat de a oferi o reprezentare eficientă.
2. Adunarea subscrie la standardele minime stabilite în Recomandarea nr. R (2000) 21 a Comitetului de Miniștri privind libertatea de exercitare a profesiei de avocat. Acesta reamintește că aceste standarde, deși nu sunt obligatorii, vizează elaborarea și punerea în practică a principiilor care derivă din prevederile **obligatorii**, în special cele ale Convenției europene a drepturilor omului (ETS nr. 5).
3. Este, așadar, o problemă extrem de îngrijorătoare că hărțuirea, amenințările și atacurile împotriva avocaților continuă să se producă în multe state membre ale Consiliului Europei și chiar cresc ca număr în unele țări, în cazul în care acestea au devenit larg răspândite și sistematice și sunt aparent rezultatul unor politici deliberate. Acestea includ, printre altele: crimele, care uneori sunt inadecvat investigate de autorități; violența fizică, inclusiv de către funcționari publici; amenințări, critici publice nejustificate și identificarea avocaților cu clienții lor, inclusiv de către lideri politici; abuzul de proceduri penale pentru a pedepsi avocații sau pentru a-i elimina din anumite cazuri; încălcarea secretului profesional prin monitorizarea ilegală a comunicărilor clienților cu avocații acestora, cercetarea și sechestrarea în cursul anchetelor ilegale, interogarea

1. Dezbaterile Adunării din 24 ianuarie 2018 (cea de a șasea ședință) (a se vedea documentul 14453, Raportul Comisiei pentru afaceri juridice și drepturile omului, Raportor: dna Sabien Lahaye-Battheu). Text adoptat de Adunare la 24 ianuarie 2018 (cea de a șasea ședință).

avocaților ca martori în cazurile penale ale clienților lor; abuzul de proceduri disciplinare; și diverse eșecuri structurale și procedurale de a stabili și de a pune în aplicare garanții eficiente de independență a avocaților.

4. Adunarea consideră că această situație demonstrează necesitatea consolidării statutului juridic al Recomandării nr. R (2000) 21 prin transpunerea dispozițiilor sale într-un instrument cu caracter obligatoriu, sub forma unei convenții, cu un mecanism eficient de control. O astfel de convenție ar putea deveni, de asemenea, o sursă de standarde obligatorii la nivel internațional mai larg, permițând statelor nemembre să adere la ea.

5. Având în vedere rolul avocaților în protecția zilnică a drepturilor individuale, inclusiv în procedurile judiciare în curs, Adunarea consideră că există, de asemenea, necesitatea unui mecanism de avertizare rapidă pentru a răspunde amenințărilor imediate la adresa siguranței și independenței acestora și a capacității lor de a-și îndeplini efectiv sarcinile profesionale. Aceasta reamintește Platforma existentă a Consiliului Europei pentru promovarea protecției jurnalismului și a siguranței jurnaliștilor și consideră că un mecanism similar ar avea aceleași efecte în ce privește eficiența procedurală și fezabilitatea tehnică, în contextul actual.

6. Prin urmare, Adunarea solicită statelor membre ale Consiliului Europei să respecte pe deplin, să protejeze și să promoveze libertatea exercitării profesiei de avocat, inclusiv prin punerea efectivă în aplicare a Recomandării nr. R (2000) 21.

7. Adunarea Parlamentară recomandă Comitetului de Miniștri:

7.1. să elaboreze și să adopte o convenție privind profesia de avocat, pe baza standardelor stabilite în Recomandarea nr. R (2000) 21, și în acest scop;

7.1.1. să ia în considerare și alte instrumente relevante, inclusiv Carta principiilor fundamentale ale profesiei juridice europene a Consiliului Barourilor și Societăților de Drept din Europa, Principiile de la Torino privind conduita profesională pentru profesia juridică în secolul XXI al Uniunii Internaționale a Avocaților, Standardele de Independență ale Profesiei Juridice, Principiile Internaționale de Conduită pentru Profesia Juridică și Ghidul pentru întocmirea și susținerea reclamațiilor și procedurile disciplinare ale Asociației Internaționale a Barourilor;

7.1.2. să se asigure că sunt întărite garanțiile legate de aspecte fundamentale, cum ar fi accesul la un avocat și accesul avocaților la clienții lor, secretul profesional, imunitatea civilă și penală pentru declarațiile făcute în timpul exercitării atribuțiilor profesionale și confidențialitatea comunicărilor avocat-client după caz, pentru a răspunde evoluțiilor din contextul juridic și de reglementare, incluzând măsurile introduse pentru combaterea corupției, spălarea banilor și terorismul;

7.1.3. să includă un mecanism eficient de control, acordând o atenție deosebită opțiunii unui comitet de experți care examinează rapoartele periodice prezentate de statele participante, cu posibilitatea ca organizațiile societății civile, inclusiv asociațiile de avocați, să prezinte observații;

7.1.4. să ia în considerare deschiderea convenției la aderarea statelor nemembre;

7.2. să instituie un mecanism de avertizare rapidă pentru a răspunde amenințărilor imediate la adresa siguranței și independenței avocaților și la capacitatea lor de a-și îndeplini eficient obligațiile profesionale, **după modelul** platformei pentru promovarea protecției jurnalismului și a siguranței jurnaliștilor. În acest sens, Adunarea reiterează solicitarea făcută în Recomandarea 2085 (2016) "Consolidarea protecției și rolului apărătorilor drepturilor omului în statele membre ale Consiliului Europei" de a institui o platformă pentru protecția apărătorilor drepturilor omului, care să includă avocații;

7.3. să stabilească activități, inclusiv activitățile de cooperare bilaterală, pentru a spori punerea în aplicare a Recomandării nr. R (2000) 21 până la ratificarea unei noi convenții de către statele membre;

7.4. să pună în aplicare pe deplin Recomandarea 2085 (2016).

Nr. 7749/2017**Documente adoptate în cadrul reuniunii Comitetului Permanent al Consiliului Barourilor Europene (CCBE), 20 octombrie 2017****I. Contribuția Consiliului Barourilor Europene (CCBE) la redactarea și adoptarea unei viitoare convenții a Consiliului Europei referitoare la profesia de avocat**

CCBE lucrează în strânsă colaborare cu Consiliul Europei în anumite domenii, în special în calitate de membru al Conferinței organizațiilor internaționale nonguvernamentale, de observator pe lângă Comisia Europeană Pentru Eficacitatea Justiției (CEPEJ) și Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni, precum și în cadrul unui număr de comitete și grupuri redacționale care se ocupă cu viitorul Convenției Europene a Drepturilor Omului, migrație și libertatea de expresie.

CCBE susține activitatea actuală a Consiliului Europei referitoare la elaborarea unei convenții asupra profesiei de avocat și salută propunerea din 13 octombrie 2016, semnată de mai mulți membri ai Adunării Parlamentare a Consiliului Europei (APCE) prin care Comitetul Miniștrilor este îndemnat să inițieze lucrările de redactare a unei convenții privind profesia de avocat.

CCBE estimează că un astfel de instrument se dovedește a fi indispensabil în scopul de a răspunde atacurilor îndreptate împotriva rolului avocaților, care au cunoscut o amplificare în ultimii ani, astfel cum se subliniază în propunerea de rezoluție din 29 iunie 2017 asupra principiilor și garanțiilor avocaților, semnată de mai mulți membri ai APCE. Prezenta contribuție explică necesitatea unei astfel de convenții și domeniile în care un astfel de instrument este aplicabil.

1. Trei motive care explică necesitatea unei Convenții

În primul rând, avocații joacă un rol esențial între celelalte profesii, în măsura în care acționează în calitate de actori ai justiției și contribuie la protecția Statului de drept prin apărarea libertăților și drepturilor fundamentale. Din această cauză, profesia de avocat poate forma obiectul unor presiuni considerabile din partea puterilor executive și legislative și, câteodată, a puterii judecătorești, cât și a unor actori din afara Statului. Iată motivul pentru care o convenție europeană a profesiei de avocat este imperios necesară. În al doilea rând, chiar dacă există diverse instrumente care recomandă protecția rolului avocaților, printre care Recomandarea Nr. R(2000)21 Comitetului de Miniștri ai Statelor membre (Recomandarea) privind exercitarea profesiei de avocat, atacurile continue la adresa rolului avocaților, în cei 17 ani ce au trecut de la adoptarea Recomandării și care s-au înmulțit în ultima vreme, arată că Recomandarea nu este întrutotul eficace.

Astfel, în cursul ultimilor trei ani, CCBE însuși a atras atenția asupra situațiilor privind atacuri la adresa avocaților sau atingeri ale drepturilor avocaților, ceea ce au dovedit scrisorile transmise de CCBE referitoare la situațiile din următoarele țări: Bosnia-Herțegovina, Georgia, Moldova, Ucraina, Turcia și Polonia. Mai mult decât apeluri pentru adoptarea unor mai bune practici, sunt necesare obligații de constrângere în scopul garantării protecției independenței profesiei de avocat și prin acestea, a Statului de drept.

În al treilea rând, cu toate că o serie de drepturi legate de rolul avocaților în menținerea Statului de drept sunt protejate prin CEDO, alte drepturi, identificate în Recomandare nu figurează în câmpul de aplicare al CEDO. Și aceste drepturi necesită un mecanism de protecție la nivel european, într-o manieră mai rapidă și imediată, decât cel prevăzut în CEDO.

Trebuie observat că noua Convenție, ca de altfel și Recomandarea anterioară, vor recunoaște și obligațiile impuse avocaților precum și drepturile acestora. Aceasta reflectă faptul că rolul esențial al avocaților în administrarea justiției și în protecția Statului de drept impune respectarea anumitor norme specifice profesiei de avocat.

2. Recomandarea ca temei al câmpului de aplicare a Convenției

Recomandarea reprezintă un excelent punct de plecare pentru elaborarea unei propuneri privind o Convenție europeană referitoare la profesia de avocat. Este vorba despre un instrument internațional care a primit deja suficientă susținere în cadrul Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei în anul 2000, pentru a fi adoptat ca recomandare adresată guvernelor Statelor membre. Unele dintre prevederile sale sunt efectiv garantate prin articolele 6, 8 și 10 din CEDO, ceea ce nu trebuie modificat. Experiența avocaților, acumulată în perioada scursă a demonstrat că alte prevederi vizând apărarea statului de drept necesită o consolidare printr-un instrument obligatoriu, mai curând decât să rămână recomandări. Conținutul acestor drepturi a fost dezvoltat în Carta principiilor fundamentale ale CCBE din 24 noiembrie 2006 și care ar trebui reflectate în Convenție. Viitoarea Convenție ar constitui o nouă etapă în direcția protecției efective a Statului de drept. Adoptarea unei proceduri adecvate de transpunere în practică va servi la consacrarea protejării acestor drepturi la nivel european. Experiența demonstrată în aplicarea Recomandării arată că o simplă enunțare nu este suficientă. Este necesar un mecanism rapid de punere în aplicare la scară europeană pentru asigurarea unei conformități plenare la scară națională. De altfel, acest mecanism la scară europeană nu trebuie să ignore sau să diminueze protecția oferită prin CEDO și, în mod special, să nu repete sau să creeze dificultăți cu ocazia examinării de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului a diverselor modalități de punere în aplicare a CEDO.

În afară de cele expuse anterior, dacă viitoarea Convenție va fi una "deschisă", adică deschisă aderării de către State non membre ale Consiliului Europei, textul va fi de natură să lărgască perimetrul teritorial al protejării efective a Statului de drept către alte state care împărtășesc aceleași valori.

CCBE consideră, pe cale de consecință că această Convenție trebuie modelată având în vedere domeniul de aplicare al Recomandării. Drepturile cuprinse în Recomandare care figurează în mod expres în termenii articolelor 6 și 8 ale CEDO nu trebuie repetate în corpul Convenției, dar ar trebui evocate în preambul. Convenția trebuie să se concentreze asupra exprimării concrete a drepturilor restante din Recomandare care contribuie la protejarea efectivă a Statului de drept, dar care nu au fost exprimate sub forma unor obligații cu caracter de constrângere. Convenția trebuie, printre altele, să prevadă un mecanism de punere în aplicare rapid și practic de natură a permite controlul respectării acestor drepturi la scară europeană.

Trei probleme cheie necesită o atenție specială în procesul de transpunere a Recomandării într-o Convenție obligatorie :

- a. întinderea și domeniul secretului profesional ;
- b. domeniul definiției calității de “avocat”, beneficiar al protecției drepturilor prevăzute în Convenție ;
- c. rolul și protecția din partea organismelor profesionale (distincte de asociații), așa cum sunt ele evocate în Recomandare.

3. Propunerea privind conținutul Convenției

În consecință, se propune ca această Convenție să se întemeieze, în principal, pe conținutul următoarelor principii care figurează actualmente în Recomandarea Consiliului Europei Nr. R(2000)21:

A. Principii generale referitoare la libertatea exercitării profesiei (Principiul I al Recomandării)

1. Secretul profesional, determinant în exercitarea profesiei de avocat, trebuie garantat.
2. Trebuie luate toate măsurile necesare pentru a respecta, proteja și promova libertatea de exercitare a profesiei de avocat, fără discriminare sau intervenție nejustificată a autorităților ori a publicului, în lumina dispozițiilor pertinente din CEDO.
3. Deciziile privind autorizarea exercitării profesiei trebuie luate de o autoritate independentă. Aceste decizii trebuie să poată fi atacate în fața unui tribunal independent și imparțial.
4. Avocații nu trebuie să sufere sau să fie amenințați cu suportarea unor sancțiuni sau să facă obiect al vreunei presiuni de orice natură, atâta vreme cât acționează în conformitate cu deontologia lor profesională.

5. Trebuie luate toate măsurile necesare pentru a se veghea la respectarea secretului profesional al relațiilor dintre avocați și clienți.

B. Rolul și obligațiile avocaților (Principiul III al Recomandării)

1. Uniunile de barouri sau alte asociații profesionale trebuie să stabilească reguli și coduri deontologice și trebuie să vegheze ca avocații să apere drepturile și interesele legitime ale clienților lor în totală independență, cu diligență și echitate.

2. Avocații trebuie să respecte secretul profesional conform legislației interne, regulilor și deontologiei profesionale. Orice violare a secretului profesional, fără consimțământul clientului trebuie să facă obiect al unor sancțiuni corespunzătoare.

3. Obligațiile avocaților față de clienții lor sunt:

- a. De a îi sfătui cu privire la drepturile și obligațiile ce le revin cât și cu privire la soluția probabilă și consecințele speței, inclusiv la costurile financiare;
- b. Să depună toate eforturile în vederea unei soluții amiabile;
- c. Să ia măsurile legale necesare pentru protecția, respectarea și punerea în practică a drepturilor și intereselor clienților;
- d. Să prevină conflictele de interese.

4. Avocații trebuie să respecte autoritatea judiciară și să își exercite funcția în fața tribunalelor în conformitate cu legislația și cu alte reguli naționale cât și cu deontologia propriei profesii. Orice abținere din partea avocaților în exercitarea activității profesionale trebuie să evite crearea unor prejudicii intereselor clienților sau ale altor persoane care au nevoie de serviciile lor.

C. Organisme profesionale (Principiul V al Recomandării)

1. Barourile ori alte organisme profesionale trebuie să fie organe autoreglementate și independente față de autorități și față de public.

2. Înscrierea într-un astfel de barou sau de organism este obligatorie.

3. Avocații trebuie să fie autorizați și încurajați să creeze și să devină membri ai organismelor profesionale locale, naționale și internaționale care, singure sau împreună, au drept sarcină de a îmbunătăți deontologia și de a salvagarda independența și interesele avocaților.

4. Rolul barourilor sau al altor organisme profesionale în protejarea membrilor lor și în apărarea independenței lor față de orice restricționare sau ingerință nejustificată trebuie respectat.

D. Accesul oricărei persoane la serviciile unui avocat (Principiul IV al Recomandării)

1. Trebuie luate toate măsurile care să asigure un acces efectiv al oricărei persoane la serviciile juridice furnizate de avocați independenți.

2. Guvernele Statelor membre trebuie să vegheze, atunci când este necesar, ca serviciile juridice furnizate de avocați să fie accesibile persoanelor vulnerabile, persoanelor cu o situație economică vulnerabilă, cât și celor privați de libertate.

3. Obligațiile avocaților față de clientul lor nu trebuie să fie afectate de faptul că sunt remunerați, în total sau în parte din fonduri publice.

E. Pregătirea juridică, pregătirea continuă și accesul la profesia de avocat (Principiul V al Recomandării)

1. Pregătirea juridică, pregătirea continuă cât și accesul la exercitarea profesiei de avocat nu pot fi refuzate vreunei persoane pentru motive discriminatorii cum ar fi sexul, preferințele sexuale, rasa, culoarea, religia, opiniile politice sau orice altă opinie, originea etnică sau socială, apartenența la o minoritate națională, averea, sau incapacitatea fizică.

2. Trebuie luate toate măsurile necesare pentru a garanta un înalt nivel de pregătire profesională și pentru asigurarea pregătirii profesionale continue a avocaților.

F. Măsuri disciplinare (Principiul VI al Recomandării)

1. Atunci când avocații nu respectă deontologia propriei profesii, prevăzută în coduri deontologice adoptate de asociațiile barourilor sau de alte organisme profesionale ori în legislație, este cazul să fie luate măsuri corespunzătoare, inclusiv declanșarea unor proceduri disciplinare.

2. Barourile sau alte organisme profesionale trebuie să poarte răspunderea unor proceduri disciplinare care îi privesc pe avocați.

3. Procedurile disciplinare trebuie să se desfășoare în plin respect al regulilor și principiilor conținute în Convenția Europeană a Drepturilor Omului și în Recomandările CCBE privitoare la procedura disciplinară a profesiei de avocat (2007), inclusiv dreptul avocatului la desfășurarea procedurii și de a dispune de un recurs jurisdicțional.

4. Principiul proporționalității trebuie respectat în alegerea sancțiunilor pentru abaterile disciplinare comise de avocați. Dat fiind faptul că aceste principii se bazează pe “Principiile” Recomandării, termenele lor trebuie adaptate astfel încât să impună obligații în sarcina autorităților statale.

4. Evitarea repetiției : nu este necesară reiterarea în noua Convenție a drepturilor consacrate în CEDO

Recomandarea este mai cuprinzătoare decât ar trebui să fie Convenția, ținând cont de faptul că anumite drepturi conținute în Recomandare sunt protejate prin dispozițiile obligatorii ale CEDO. Aceste drepturi nu trebuie repetate, dar Convenția nici nu poate să le ignore.

CCBE consideră deci că aceste principii enunțate în Recomandare nu trebuie transpuse în Convenție. În schimb, aceste principii și caracterul lor obligatoriu, astfel cum au fost interpretate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, trebuie reiterate și evocate în preambulul Convenției.

5. Obligațiile cu caracter de constrângere necesită un mecanism de punere în aplicare

Succesul limitat al Recomandării în privința asigurării unei protecții eficace a drepturilor avocaților relevă necesitatea unor angajamente cu caracter coercitiv. În afara obligațiilor garantate de CEDO, sunt necesare dispoziții suplimentare pentru protecția avocaților în exercitarea funcției lor de reprezentare a clienților, de manieră efectivă și independentă, în scopul salvagărdării drepturilor lor și al garantării Statului de drept, elemente pe care Convenția europeană a profesiei de avocat trebuie să le cuprindă.

6. Mecanismul european de transpunere în practică: rapid, simplu și reactiv – în primul rând, utilizarea petițiilor adresate APCE care privesc problemele naționale nesoluționate, atunci când protecția impusă de convenție nu este suficientă, și – în al doilea rând, un sistem de raportare anuală către un comitet de experți, desemnat de Comitetul Miniștrilor pentru a urmări răspunsurile naționale la problemele ridicate.

Mecanismul de protecție al CEDO este exemplar, dar impropriu unei duplicări. Aspectele ce țin de costuri și celeritate pledează în favoarea unui răspuns mai rapid și mai orientat din punct de vedere politic, asociat unui sistem regulat de rapoarte naționale adresat unui comitet permanent de experți, care va deveni un referențial de bune practici cât și un mecanism de verificare sistematic și regulat.

Această abordare ar permite și o identificare a domeniilor din practica națională care ar putea beneficia de contribuția altor state membre ale Consiliului Europei oferind expertiză asupra bunelor practici în materie. Astfel, o convenție a profesiei de avocat,

asociată cu un astfel de mecanism european de transpunere în practică ar permite, grație unei experiențe partajate, remedierea unor lacune în ce privește transpunerea efectivă în practică a Statului de drept în plan național. Având în vedere că normele în materie nu sunt nici controversate, nici complexe, Convenția ar trebui să cuprindă un mecanism de urmărire rapid, public și simplu, întemeiat pe publicitate, de identificare a disfuncționalităților. Convenția va trebui să se sprijine pe structurile instituționale existente în cadrul Consiliului Europei. Această abordare ar fi într-adevăr economică și rapidă pentru a institui și menține un sistem de protecție care se dovedește necesar din cauza unor limite ale Recomandării în termeni de eficacitate.

7. Concluzii

Există deci argumente convingătoare pentru ca o Convenție europeană privind profesia de avocat să stabilească obligații cu caracter de constrângere în protecția drepturilor prevăzute în Recomandare, care nu sunt reflectate în CEDO.

Mecanismul de transpunere în practică trebuie să fie rapid, simplu și eficace. Cele două componente ale sale sunt, în primul rând, un sistem de petiții adresate unui comitet al APCE, ale cărei reuniuni periodice și angajamentul politic oferă un mijloc potențial de rezolvare a problemelor naționale la nivel european și, în al doilea rând o abordare ad hoc, completat printr-un sistem de raport anual încredințat unui grup de experți, desemnat de Comitetul Miniștrilor Consiliului Europei, care ar primi și evalua rapoartele asupra practicii diverselor state.

În fine, propunerea privind caracterul deschis al Convenției, ceea ce ar permite ratificarea și de către alte state din afara Consiliului Europei oferă posibilitatea de a extinde bunele practici în aceste domenii vitale ale protecției Statului de drept, în primul rând în bazinul mediteraneeen.

O Convenție europeană asupra profesiei de avocat este un proiect așteptat de mult timp care justifică sprijinul total al CCBE și aprobarea sa de către Comisia Pentru Probleme Juridice și Drepturile Omului a APCE, APCE cât și de către Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei.

II. Declarația CCBE privind secretul profesional/privilegiul profesional juridic (LPP)

Consiliul Barourilor Europene (CCBE) reprezintă barourile și societățile de drept în 45 de țări, și prin intermediul acestora, peste 1 milion de avocați europeni. CCBE este recunoscută drept vocea profesiei juridice europene, reprezentând barourile și societățile de drept europene în interesul lor comun în fața instituțiilor europene și a altor instituții internaționale. Reglementarea profesiei, apărarea statului de drept, a drepturilor omului și a valorilor democratice sunt cele mai importante misiuni ale CCBE. Domeniile de interes

special includ dreptul de acces la justiție, digitalizarea proceselor juridice, dezvoltarea statului de drept și protecția clientului prin promovarea și apărarea valorilor fundamentale ale profesiei.

CCBE a fost avertizată de membrii săi în legătură cu încălcările din mai multe state membre, care pun în pericol confidențialitatea legată de relația dintre clienți și avocații acestora. Protecția confidențialității comunicărilor dintre clienți și avocații acestora rezultă din drepturile procesuale ale clienților sau din obligația secretului profesional care este impusă avocaților și care creează o relație de confidențialitate profesională.

Fără a detalia aceste încălcări, considerăm că acestea au trei cauze principale:

- fie, avocatul este asociat în mod direct cu clientul, ale cărui practici și activități trebuie să fie dezvăluite cu orice pre. În unele țări, avocații sunt considerați complici ai clienților lor;

- fie, în aceste vremuri de combatere a criminalității organizate și a terorismului, se confiscă orice posibilitate de a găsi „părțile vinovate”, inclusiv prin încălcarea relației de confidențialitate profesională dintre avocați și clienți;

- și, în cazul unei noi tendințe grave, avocații care acționează ca și consilieri juridici sau întocmesc acte juridice, ar putea fi invitați să raporteze unei anumite autorități administrative sau fiscale comportamentul anumitor clienți sau servicii solicitate de aceștia pe motive de origine suspectă de fonduri sau scheme de planificare fiscală „agresivă”.

Prin urmare, Consiliul Barourilor Europene dorește să reitereze cu fermitate următoarele principii de bază.

Printre alte valori etice, cum ar fi independența sau evitarea conflictelor de interese, privilegiul avocat-client este un principiu absolut esențial fără de care nu ar exista o protecție corespunzătoare a clientului și fără de care avocatul nu și-ar putea exercita profesia.

Relația de confidențialitate profesională (secretul profesional) a avocaților acoperă tot ceea ce clientul trebuie să îi încredințeze, sub orice formă, avocatului, pentru a fi cât mai bine consiliat și apărut.

Contrar unei concepții greșite, general acceptată, secretul profesional nu are rolul de a proteja avocații, ci de a proteja exclusiv clienții.

Într-adevăr, odată ce clientul intră într-un cabinet de avocatură, el are garanția că i se permite să dezvăluie totul avocatului. Cu această condiție, avocatul îl poate consilia sau îl poate reprezenta cel mai bine. Este imposibil ca avocatul să ofere astfel de consultanță sau reprezentare dacă clientul, din teama unei eventuale încălcări a unei astfel de confidențialități, se abține de la furnizarea anumitor informații avocatului său.

Nu este posibil să se furnizeze consultanță completă sau apărare solidă pe baza informațiilor parțiale și, prin urmare, insuficiente.

Deci, această relație de confidențialitate este esențială în statul de drept și nu poate exista un proces echitabil în lipsa acesteia.

Această garanție absolută a încrederii face ca relația de confidențialitate să fie una dintre pietrele de temelie ale libertății individuale într-o societate democratică. De asemenea, aceasta contribuie la buna administrare a justiției, în interesul general al societății, pe de o parte, și protecția libertăților individuale, inclusiv dreptul la apărare, pe de altă parte.

Obligația de a păstra confidențialitatea informațiilor clientului se aplică și avocaților, deoarece reglementarea profesiei îi supune pe aceștia unui cod strict de conduită prin care avocații care își sfătuiesc clientul împotriva legii și, astfel, împotriva societății, nu numai că pun în pericol propria lor responsabilitate profesională, dar, de asemenea, riscă să suporte sancțiuni disciplinare, dintre care cea mai gravă este excluderea din barou. În plus, în anumite jurisdicții, avocații ar putea să se supună unor acuzații penale pentru trădarea secretului profesional, agravat de faptul că ei înșiși sunt profesioniști în domeniul juridic.

Prin însăși natura obligației, avocații sunt destinatarii comunicărilor confidențiale ale clienților lor. Fără garanția confidențialității, nu poate exista nicio încredere. Menținerea acestor comunicări confidențiale este astfel recunoscută ca o datorie principală și fundamentală a avocaților.

„Obligația de confidențialitate a avocatului servește interesul administrării justiției, precum și interesul clientului. Prin urmare, are dreptul la o protecție specială de către stat „(articolul 2.3.1 din Codul de conduită pentru avocații europeni).

Aceasta este cea mai bună definiție. În prezent însă secretul profesional necesită o protecție suplimentară și îmbunătățită.

MINISTERUL JUSTIȚIEI

Nr. 2/29781/25.04.2018

Către: av. Ion DRAGNE

Decan

BAROUL BUCUREȘTI

Ref: apelul către Guvernul României privind punerea la dispoziția profesiei de avocat (Uniunea Națională Barourilor din România, Baroul București, Casa de Asigurări a Avocaților), prin concesiune, a unui teren în perimetrul viitorului „Cartier al Justiției”

Stimate Domnule Decan,

Vă aducem la cunoștință că am luat în considerare și am analizat apelul dumneavoastră adresat Guvernului României cu privire la punerea la dispoziția profesiei de avocat (Uniunea Națională Barourilor din România, Baroul București, Casa de Asigurări a Avocaților), prin concesiune, a unui teren în perimetrul viitorului „Cartier al Justiției” și vă informăm că în cadrul viitorului „Cartier al Justiției” vor fi edificate construcții care vor aparține numai autorităților statului.

Cu deosebită considerație,

Prof. univ. dr. Tudorel TOADER

Ministrul Justiției

Progrese in rezolvarea problemelor privitoare la obligatia de inregistrarea avocatioor la sistemul public de pensii

joi, 18 ianuarie 2018

[Acasă \(/\)](#) > [Știri \(/stiri\)](#)

Baroul Bucuresti, in colaborare cu UNBR, a facut demersuri pentru clarificarea situatiei create ca urmare a notificarii unui mare numar de avocati, de catre ANAF, pentru a se inregistra ca asigurati ai sistemului public de pensii.

Ca urmare a acestor demersuri, conducerea ANAF a emis reglementarea atasata, pe care avocatii sunt invitati sa o utilizeze in relatiile cu autoritatile fiscale.

Fișiere

Reglementare ANAF (/info/file/9067)

Anunț de solidarizare cu protestele avocaților din Franța

joi, 29 martie 2018

[Acasă \(/\)](#) > [Știri \(/stiri\)](#)

Consiliul Baroului București, luând cunoștință de protestele confrăților francezi cu privire la încercarea de limitare sau suprimare a unor drepturi fundamentale de către autoritățile publice din Franța, sub pretextul unei așa-zise "reformei justiției", se solidarizează cu aceste proteste și transmite sprijinul său către toți avocații implicați în aceste demersuri.

Consiliul Baroului București atrage atenția și autorităților publice din România, că așa cum se poate constata și în Franța, orice limitare a dreptului și libertăților fundamentale ale omului, precum și îngrădirea sau negarea dreptului la apărare, indiferent de justificare, reprezintă o îndepărtare de la regulile statului de drept și de la democrație.

Consiliul Baroului București recomandă formelor de exercitare a profesiei de avocat din București să-și manifeste susținerea față de protestul colegilor francezi din 30.03.2018, în modalități specifice și cu respectarea legii.

Avocat Ion Dagne,
Decanul Baroului București

Confraternitate

[Acasă \(/\)](#) > [Știri \(/stiri\)](#)

miercuri, 11 aprilie 2018

Decanul si Consiliul Baroului Bucuresti saluta si sustin orice efort, individual sau colectiv, al avocatilor din Bucuresti si din intreaga tara, pentru asigurarea, de catre autoritatile publice, a conditiilor necesare pentru buna infaptuire a actului de justitie, prin garantarea efectiva a dreptului la aparare si respectarea principiilor fundamentale ale profesiei de avocat.

Adoptarea unor pozitii publice ferme de catre avocati reprezinta una din caile prin care posibilitatea unor abuzuri de catre participantii la procedurile judiciare este limitata sau eliminata.

Baroul Bucuresti a luat pozitie publica si sprijina demersurile confratilor francezi pentru protejarea justitiei si a drepturilor fundamentale, neputand fi imaginata o justitie fara drepturi.(detalii despre apelul Consiliului Baroului Bucuresti aici (<https://www.baroul-bucuresti.ro/stire/anunt-de-solidarizare-cu-protestele-avocatilor-din-franta>))

Decan,
Ion Dragne
Avocat

REZOLUȚIA ADUNĂRII GENERALE A AVOCAȚILOR BAROULUI BUCUREȘTI

joi, 29 martie 2018

[Acasă \(/\)](#) > [Știri \(/stiri\)](#)

Ca urmare a celor dispuse în cadrul Adunării Generale a Avocaților din Baroul București, Decanul Baroului București informează avocații cu privire la demersurile efectuate pentru transmiterea Rezoluției Adunării către Consiliul Superior al Magistraturii, instanțele de judecată din raza Baroului București și Ministerul Justiției, cu privire la:

- Necesitatea respectării dispozițiilor legale privitoare la încetarea mandatului avocatului din oficiu în condițiile art. 91 alin. (4) din Noul Cod de procedură penală și
- Necesitatea recunoașterii activității desfășurate de avocații desemnați în cauzele în care asistența este obligatorie, prin acordarea onorariilor stabilite prin Protocolul încheiat la 06.06.2015 între Ministerul Justiției și Uniunea Națională a Barourilor din România, reducerile urmând să aibă caracter de excepție și temeinic motivat.

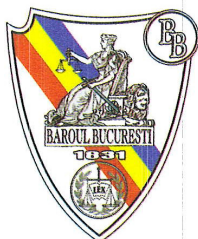
Baroul București (/home)

Fișiere

REZOLUTIA AGA (/info/file/g199)

ROMÂNIA

BAROUL BUCUREȘTI

Rezoluția Adunării Generale a Avocaților din Baroul București, întrunită în 19 martie 2018, cu privire la necesitatea corectei aplicări a legii în privința apărării în cauzele penale

Adunarea Generală a Avocaților din Baroul București, întrunită în 19 martie 2018:

- Având în vedere sesizările avocaților, precum și dovezile prezentate de aceștia, că în multe cazuri, instanțele de judecată mențin mandatele avocaților din oficiu, în condițiile în care se prezintă avocați aleși, deși dispozițiile art. 91 alin. (4) din Noul Cod de procedură penală, prevăd în mod imperativ că „delegația apărătorului din oficiu încetează la prezentarea apărătorului ales”;
- Având în vedere sesizările avocaților, precum și dovezile prezentate de aceștia, că în numeroase cazuri, cu ocazia stabilirii onorariilor pentru activitatea avocațială desfășurată de avocați din oficiu, unele instanțe de judecată reduc nejustificat de mult, uneori până la valori derizorii, aceste onorarii, deși Protocolul încheiat la 06.06.2015 între Ministerul Justiției și Uniunea Națională a Barourilor din România, prevede un nivel al onorariilor care, cu caracter de principiu, trebuie respectat de instanțele de judecată,

HOTĂRĂȘTE:

1. Informarea Consiliului Superior al Magistraturii, instanțelor de judecată din raza Baroului București și a Ministerului Justiției, cu privire la:
 - Necesitatea respectării dispozițiilor legale privitoare la încetarea mandatului avocatului din oficiu în condițiile art. 91 alin. (4) din Noul Cod de procedură penală și
 - Necesitatea recunoașterii activității desfășurate de avocați desemnați în cauzele în care asistența este obligatorie, prin acordarea onorariilor stabilite prin Protocolul încheiat la 06.06.2015 între Ministerul Justiției și Uniunea Națională a Barourilor din România, reducerile urmând să aibă caracter de excepție și temeinic motivat.
2. Împuternicește Consiliul Baroului București și Decanul să solicite întâlniri cu reprezentanții Consiliului Superior al Magistraturii, instanțelor de judecată din raza Baroului București și ai Ministerului Justiției, pentru identificarea modalităților de aducere la îndeplinire a măsurilor hotărâte.

Prezidiul Adunării Generale a Avocaților din Baroul București

Președinte

Avocat Ion DRAGNE

Decanul Baroului București

Vă prezentăm viziunea
Grupului Editorial UNIVERSUL JURIDIC
asupra conținutului juridic de calitate
prin PORTALUL UNIVERSULJURIDIC.ro,
instrumentul de pregătire profesională
dedicat practicienilor din mediul juridic

P	ARTENERIAT	Suntem o comunitate impresionantă – peste 40.000 de membri activi
O	NLINE	Conținut juridic de calitate disponibil de pe orice dispozitiv: laptop, mobil sau tabletă
R	EZULTATE	Puteți accesa informații juridice reale, certificate editorial, necesare activității dvs., în orice moment, sub semnătura specialiștilor recunoscuți în domeniu
T	RADIȚIE	În 15 ani am devenit cel mai important actor al pieței editoriale juridice! Peste 2.000 de titluri, 600 de autori, 10 reviste juridice. Acum și online!
A	RTICOLE	Peste 7.000 de pagini de conținut profesional structurat pe 12 secțiuni, pentru a facilita accesul la conținutul relevant
L	EGISLAȚIE	Modificări legislative, legi promulgate, decizii CCR și ÎCCJ, proiecte de legi

www.universuljuridic.ro

ALĂTURĂ-TE CELOR 40.000 de profesioniști!
BENEFICIAZĂ de avantajele conținutului premium:
GO PREMIUM!
CONT DEMO universuljuridic.ro pentru 30 de zile.
Testează și convinge-te!

**DIMITRIE
ALEXANDRESCO**
EXPLICAȚIUNEA TEORETICĂ
ȘI PRACTICĂ A DREPTULUI
CIVIL ROMÂN

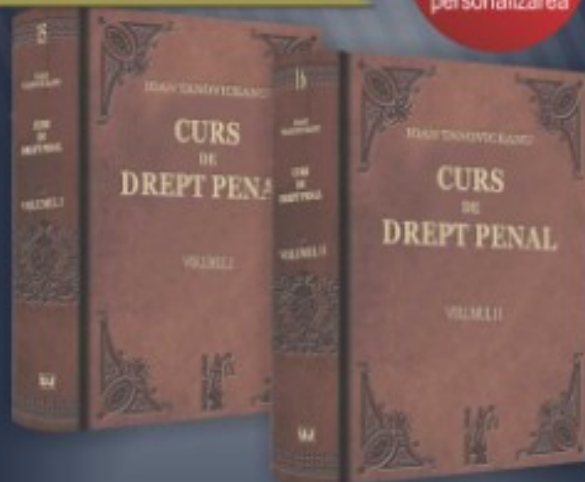
- Republicare anastatică a primei opere fundamentale dedicate Codului civil român modern
- Serie de lux, lucrată manual, destinată pasionaților și colecționarilor
- Numerarea fiecărui exemplar
- Seria limitată de seturi puse în circulație anual nu va depăși 100; în mod excepțional, în primul an vor fi puse în circulație maximum 200 de seturi
- Comenzile se vor realiza prin intermediul ujmag.ro
- La achiziționarea setului complet, Editura Universul Juridic oferă cumpărătorilor, ca beneficiu suplimentar, accesul la portalul universuljuridic.ro pentru o perioadă de 6 luni

ujmagro
UNIVERSUL JURIDIC MAGAZIN

IOAN TANOVICIANU
CURS DE DREPT PENAL
Pachet 2 tomuri 500 lei

Pentru
precomenzile
achitate în avans
este inclusă
personalizarea

Editura UNIVERSUL JURIDIC continuă demersul de recuperare și punere la dispoziția publicului bibliofil a operelor din perioada interbelică și antebelică. După cele 14 volume ale **EXPLICAȚIUNILOR**, lui Dimitrie Alexandresco, colecția continuă cu numerele 15 și 16, dedicate celor două volume publicate de Ioan TANOVICIANU - **CURS DE DREPT PENAL**.